

SZAKDOLGOZAT

Kovács Antónia

2024.

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

**A közszolgáltatások minőségének és a szubjektív jóllét kapcsolatának
vizsgálata Magyarországon**

**The analysis of the relationship between public services and subjective
well-being in Hungary**

Konzulens

Baranyi Dániel Martin

tanársegéd

Készítette

Kovács Antónia

gazdálkodási és menedzsment szak

vállalkozásszervezés szakirány

nappali tagozat

Kézirat leadása: 2024. november 19.

Tartalomjegyzék

<i>1. Bevezetés.....</i>	<i>1</i>
1.1. Témaválasztás aktualitása	1
1.2. A kutatás célja, hipotézisek.....	2
1.3. Alkalmazott módszertan	3
<i>2. Szakirodalmi feldolgozás.....</i>	<i>5</i>
2.1. A közszolgáltatások jelentősége és hatása a társadalomra.....	5
2.2. A jólét és jóllét fogalmának áttekintése	9
2.3. Jóléti mutatók és társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek kapcsolata	11
2.4. A közszolgáltatások minősége és a fenntarthatóság összefüggései	13
2.5. A munka-magánélet egyensúly a szubjektív jóllét szempontjából	15
2.6. A szegénység magyarországi helyzete.....	18
2.7. Új irányok a társadalmi jólét mérésére	21
<i>3. Saját kutatás</i>	<i>28</i>
3.1. Egészségügy.....	28
3.2. Oktatás	34
3.3. Zöldterületek	39
3.4. Kulturális lehetőségek.....	44
3.5. Kérdőíves felmérés további eredményei.....	47
<i>4. Összegzés.....</i>	<i>52</i>
<i>Irodalomjegyzék.....</i>	<i>55</i>
<i>Mellékletek.....</i>	<i>62</i>

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: A boldogság és a várható élettartam közötti kapcsolat regressziós elemzésének eredményei 2021 és 2023 között	29
2. táblázat: A vármegyék átlagos boldogságértékei orvosszám-kategóriák szerint 2021 és 2023 között	31
3. táblázat: A vármegyék népsűrűségének, az egészséggel való elégedettségnek és a boldogságérzet közötti kapcsolat regressziós eredményei, 2024	32
4. táblázat: A magyarországi vármegyék oktatási zsúfoltsági szintjei 2021-2023 között, a tanulói létszám, iskolák számának aránya és népsűrűség alapján	35
5. táblázat: Az oktatással elégedetlen válaszadók száma boldogságsszintje vármegyei népsűrűség szerint, 2024-ben	37
6. táblázat: A közszolgáltatásokkal való elégedettségi szint az iskolai végzettség függvényében (db válaszadó)	38
7. táblázat: A zöldterületek használatának gyakorisága vármegyei népsűrűség szerint, 2024-ben (%)	39
8. táblázat: A zöldterületek látogatásának gyakorisága és boldogság közötti kapcsolat vármegyei népsűrűség szerint, 2024-ben.....	41
9. táblázat: Környezetvédelmi duál-mutatók Magyarországon (2019–2022): Egy főre jutó zöldterület és hulladékmennyiség változása.....	42
10. táblázat: A boldogság és a kulturális események látogatás-gyakoriságának összefüggésének regressziós eredményei a vármegyei népsűrűség függvényében.....	46

Ábrák jegyzéke

1. ábra: A közjavak típusai nemzeti vagy lokális szinten.....	5
2. ábra: A születéskor várható átlagos élettartam régiókra bontva 2023-ban (év)	7
3. ábra: Közjavak keresleti görbéjének vertikális összegzése	8
4. ábra: A jóllét és a jólét közös és eltérő elemei	10
5. ábra: Egy főre jutó bruttó hazai termék 2023-ban az országos átlag százalékában (%)	12
6. ábra: A fenntarthatóság három fő aspektusa.....	13
7. ábra: Maslow-piramis	15
8. ábra: A hatékonysági bér elmélet ábrázolása	16
9. ábra: Douglas McGregor XY elmélete.....	17
10. ábra: A szegénységi és a tartós szegénységi arány alakulása Magyarországon 2019-2022 (%)	18
11. ábra: Relatív jövedelmi szegénységi arány gazdasági aktivitás fejében 2019 és 2023 között (%)	20
12. ábra: Finnország, Ausztria és Magyarország HNI-értékei 2017-2021 között	22
13. ábra: HDI és Gini-koefficiens mutatók alakulása Magyarországon 2019-2023 között	23
14. ábra: Magyarország HDI mutatói régiók alapján, 2022-ben	24
15. ábra: Magyarország életminőség-indexe, 2023	25
16. ábra: Magyarország boldogságtérképe, 2023	26
17. ábra: Magyarország egészségindexe régióként, 2022-ben	33
18. ábra: Az önkormányzati tulajdonú zöldterületek aránya a települések területéhez képest, 2022	43
19. ábra: Egy lakosra jutó önkormányzati tulajdonú zöldterület nagysága, 2022.....	44
20. ábra: A közösségi programok látogatottságának gyakorisága településtípusonként (db)	45
21. ábra: A közszolgáltatásokkal való általános elégedettség (db)	48
22. ábra: A magas népsűrűségű vármegyében lakók átlagos elégedettsége adott étellel való körülmenyekkel	49

1. Bevezetés

1.1. Témaválasztás aktualitása

Tudományos munkám során célom a közszolgáltatások minősége és a lakosság szubjektív jólléte közötti kapcsolat feltárása Magyarországon, annak érdekében, hogy mélyebb betekintést kaphassak e két tényező kapcsolatának megismerésére. Úgy gondolom, hogy az általam felvetett összefüggés napjaink egyik legfontosabb társadalmi-gazdasági témája, mégis összességében keveset hallunk róla. A közjavak, mint például az egészségügyi ellátás, az oktatás, a zöldterületek és a kulturális lehetőségek, elengedhetetlenek a társadalom jólétének és életminőségének biztosítása szempontjából. Ezeknek a közjavaknak a fenntarthatósága kulcsfontosságú a hosszú távú társadalmi stabilitás és gazdasági fejlődés szempontjából. Ugyanakkor a szubjektív boldogság, amely az egyének saját életminőségükkel való elégedettségét tükrözi, szorosan összefügg a közjavak elérhetőségével és minőségével. Az emberek boldogságának egyik meghatározó eleme az a környezet, amelyben élnek, beleértve a közszolgáltatások minőségét, az infrastruktúra állapotát, valamint a természethez való hozzáférést. A kutatások szerint a gazdasági növekedés nem mindig jár együtt a boldogság növekedésével, különösen akkor, ha a közjavak minősége romlik vagy nem fenntartható módon történik a felhasználásuk (Layard, 2005) (Easterlin, 1974). Magyarországon a közjavak minősége és a jóllét összefüggése azért is tekinthető releváns témának, hiszen az ország gazdasági és társadalmi fejlődése során számos kihívással szembesült. Az urbanizáció, az iparosodás és a demográfiai változások mind befolyásolják a közjavak elérhetőségét és minőségét, valamint az emberek szubjektív boldogságát. Az egyes régiók közötti fejlettségi különbségek és a vidéki területek lemaradása további összetett kérdéseket vetnek fel a közjavak elosztásával és fenntarthatóságával kapcsolatban. Például, a vidéki területeken gyakran hiányos infrastruktúra és alacsonyabb színvonalú közszolgáltatások állnak rendelkezésre, ami negatívan befolyásolhatja az ott élők életminőségét és elégedettségét. Ezzel szemben a városi területeken, bár a közjavak jobban elérhetőek, az urbanizáció és a környezetszennyezés új kihívásokat vetnek fel a fenntarthatóság terén is. Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a közjavak minősége és elérhetősége miként befolyásolja a szubjektív boldogságot Magyarországon. Vizsgálom, hogy a közjavak elérhetősége és minősége hogyan járul hozzá az emberek elégedettségéhez és kiemelten foglalkozom a gazdasági és társadalmi tényezők szerepével a boldogság alakulásában.

1.2. A kutatás célja, hipotézisek

Kutatásomban egy átfogó célkitűzés került meghatározásra. Az elemzés célja, hogy feltárjam, hogyan befolyásolják az egészségügyi és oktatási szolgáltatások színvonala, a zöldterületek és kulturális események hozzáférhetősége a lakosság életminőségét és elégedettségét a népsűrűség alapján. A kutatás középpontjában az a kérdés állt, hogy az eltérő népsűrűségű vármegyék milyen mértékben képesek biztosítani azokat a közjavakat és szolgáltatásokat, amelyek elősegítik a szubjektív boldogságot és a társadalmi kohéziót.

Az átfogó célkitűzés megválaszolásához az alábbi *kutatási kérdések* kerültek azonosításra:

K1: Hogyan hat a vármegyék társadalmi és infrastrukturális jellemzői – például az egészségügyi dolgozók száma, az oktatási elégedettség, a zöldterületek elérhetősége és a kulturális eseményeken való részvétel – az ott élők boldogságszintjére, különös tekintettel a népsűrűség eltérő szintjeire?

K2: Milyen mértékben befolyásolja a népsűrűség az egészségügyi hozzáférést, az oktatási elégedettséget, a zöldterületek és kulturális események látogatásának gyakoriságát, valamint ezek boldogságra gyakorolt hatását a különböző vármegyékben?

Az alapkérdések alapján a következő hipotézisek kerültek meghatározásra:

H1: A magas népsűrűségű területeken az egészséggel való elégedettség szorosabb kapcsolatot mutat a boldogságérzettel, mivel az elérhetőség jelentősebb hatást gyakorol a lakosság életminőségére.

H2: A magas népsűrűségű vármegyékben élő, oktatással elégedetlen válaszadók boldogságszintje magasabb, mint az alacsony népsűrűségű vármegyékben élőké.

H3: Az alacsony népsűrűségű vármegyékben élők boldogságérzete szignifikánsan magasabb, mint a magas népsűrűségű vármegyékben élőké, mivel a zöldterületek gyakoribb látogatottsága pozitívan hat a szubjektív jóllétre.

H4: Az alacsony népsűrűségű vármegyék lakói gyakrabban vesznek részt kulturális eseményeken, ami hozzájárul boldogságszintjük növekedéséhez, szemben a magas népsűrűségű vármegyék lakosaival.

A fentiekben leírt két kutatási kérdés és a hozzájuk kapcsolódó hipotézisek alapján további kérdésként vetődik fel, hogy hogyan viszonyul egymáshoz a közjavak elérhetősége és minősége, valamint az emberek szubjektív jólléte különböző fejlettségű vármegyékben. Az eredmények várhatóan rávilágítanak a közjavak minőségének és a szubjektív jóllét közötti kapcsolatára Magyarország különböző régióiban. A KSH 2019-es felmérése szerint a szubjektív jóllét és a mentális egészség mutatói régióként változnak, ami összefüggésbe

hozható a közjavak elérhetőségével és minőségével. A demográfiai tendenciák és az urbanizációs folyamatok szintén befolyásolják a közjavakhoz való hozzáférést. Míg egyes régiókban, például Közép-Magyarországon, a városi lakosság aránya növekszik, addig más területeken stagnálás vagy csökkenés tapasztalható. Ez a különbség hatással van a közszolgáltatások minőségére és elérhetőségére, ami közvetlenül befolyásolja a lakosság szubjektív jóllétét (KSH, 2019).

A közjavak elérhetősége és minősége fontos tényező a társadalmi jólét javításában, különösen a fejlődő és gazdaságilag heterogén régiókban. Mivel a demográfiai és urbanizációs tendenciák eltérő módon érintik Magyarország különböző régióit, fontos, hogy részletes elemzéseket végezzünk annak megértése érdekében, hogy a közjavak minősége és elérhetősége hogyan befolyásolja a szubjektív jóllétet az ország különböző vármegyéiben.

1.3. Alkalmazott módszertan

A kutatásom célja a közszolgáltatások/közjavak minőségének, elérhetőségének és a lakosság szubjektív jóllétének összefüggéseinek feltárása, a vármegyei népsűrűség különbözőségének figyelembevételével. A kutatásomban egyaránt vizsgálom a közszolgáltatásokat (egészségügy, oktatás, hulladékgazdálkodás) és a közjavakat (pl. természeti erőforrások, erdők, zöldterületek). A szakirodalmi elemzés részben régiós szinten elemzem a különböző jóléti mutatókat, a saját kutatás részemben pedig vármegyék szerint dolgoztam, amiket a könnyebb ábrázolás miatt népsűrűség szerint rendeztem.

- **Alacsony népsűrűségű vármegyek:** Békés, Tolna, Somogy
- **Közepes népsűrűségű vármegyek:** Baranya, Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Fejér, Hajdú-Bihar, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Vas, Veszprém, Zala
- **Magas népsűrűségű vármegyek:** Pest, Budapest (főváros), Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom.

A vizsgálat során párhuzamosan dolgoztam a szekunder és primer adatokkal, hogy az elemzés minél átfogóbb és pontosabb legyen. A Pénzcentrum.hu boldogságkutatási adatait használtam fel, mert ez a portál pontos, vármegyei adatokat közölt minden évre. Mivel 2021 óta készítik ezt a kutatást, nem állnak rendelkezésemre hosszú távú adatok, így az idősoros elemzések lehetősége korlátozott. Ennek ellenére a rendelkezésre álló adatokat az elemzés során figyelembe véve 2021 és 2024 (a kérdőívem eredményei) közötti időszakot vizsgáltam, amely biztosítja a kutatás relevanciáját és megbízhatóságát.

A 2021 és 2024 közötti adatfeldolgozás lehetőséget biztosított arra, hogy az aktuális társadalmi-gazdasági trendekre és változásokra összpontosítsak. A kutatásom így is átfogó és érvényes képet ad a boldogságot befolyásoló tényezők alakulásáról a vizsgált időszakban, a rendelkezésre álló adatok alapján is megalapozott következtetéseket tett lehetővé.

A szekunder adatokat a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), és a TeIR adatbázisaiból gyűjtöttem. A primer kutatásom során kvantitatív és kvalitatív módszerrel dolgoztam, a hólabda mintavételi technikát alkalmazva. E technika keretében a szubjektív jóllét és a közszolgáltatások minőségének kapcsolatát egy kérdőív segítségével vizsgáltam, célom az volt, hogy átfogó adatokat gyűjtsek az általam kutatott témáról.

A kérdéseket 3 kategóriába soroltam:

- *Demográfiai kérdések*
- *Közjavak/közszolgáltatások elérhetőségével és minőségével kapcsolatos kérdések*
- *Szubjektív boldogságérzettel kapcsolatos kérdések.*

A kérdőív elkészítéséhez a Google Űrlapok platformját használtam, ami 2024. október 9-én került közzétételre a Facebook oldalamon, ahol az ismerőseim segítségét kértem a kitöltők elérésében. A hólabda technika alkalmazása során a résztvevők az ismerőseik köréből is további kitöltőket tudtak bevonni, ezáltal biztosítva a minta sokszínűségét és relevanciáját. Az online kérdőív széleskörű válaszadói bázist céloz meg Magyarország különböző vármegyéiből és korcsoportjaiból, hogy a társadalom különböző szegmenseire vonatkozóan releváns adatokat gyűjthessek. A célom az volt, hogy minél szélesebb spektrumot vonjak be a válaszadók körébe, hiszen így egy komplexebb képet kaphatok a közszolgáltatások minőségének és a szubjektív jóllétnek a kapcsolatáról.

A kérdőív kitöltését összesen 174 válaszadó zárta le, ami elegendő mintát biztosított az elemzéshez, olyan szempontból, hogy az ország minden vármegyéjéből akadt kitöltőm és széles korosztályt sikerült megkérdezni, viszont fontos megjegyezni, hogy a kutatás során figyelembe kell venni a minta nagyságának és reprezentativitásának korlátait, amelyek befolyásolhatják az eredmények általánosíthatóságát.

Az adatokat a válaszadók által megadott információk alapján Excel táblázatban dolgoztam fel, ahol statisztikai elemzéseket végeztem, mint például keresztábrálás elemzés, korreláció- és regressziószámítás, valamint rangkorrelációs együttható kiszámítása. Az eredmények értelmezéséhez a GeoGebra alkalmazást használtam, amely segített az összefüggések feltárásában és a kutatási kérdések megválaszolásában.

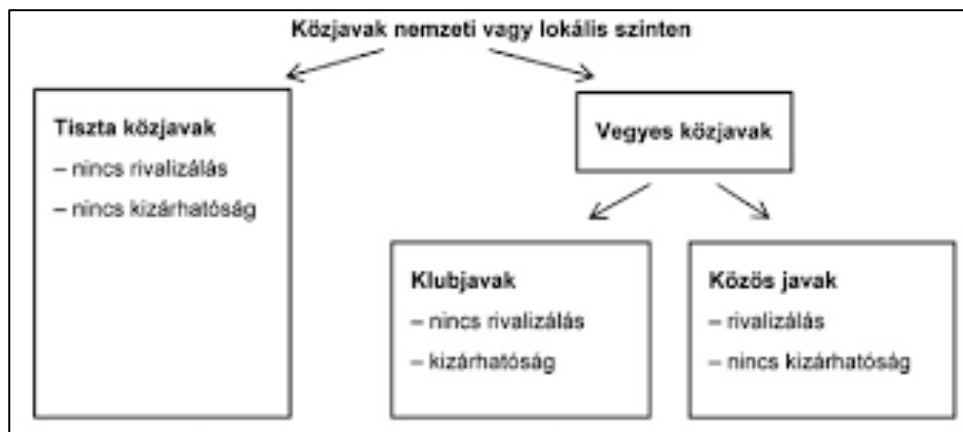
2. Szakirodalmi feldolgozás

A második fejezetben először a közszolgáltatások társadalmi hatásait elemzem, majd részletesen kifejtem a közszolgáltatások és közjavak közötti különbségeket. Ezt követően a jólét és a szubjektív jóllét fogalmát, valamint azok mérési lehetőségeit ismertetem. A fejezetben továbbá kitérek a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek és a közszolgáltatások közötti összefüggésekre, valamint a munka-magánélet egyensúlyának szerepére a jóllét szempontjából. Végül a szegénység helyzetét Magyarországon és az új mérési irányvonalakat vizsgálom, amelyek elősegíthetik a társadalmi jólét átfogóbb megértését.

2.1. A közszolgáltatások jelentősége és hatása a társadalomra

A közjavak elmélete alapvető szerepet játszik a közgazdaságtanban, különösen a társadalmi jólét és a fenntarthatóság kérdéseinek vizsgálatában. A közjavak olyan javak és szolgáltatások, amelyek fogyasztása nem kizárólagos és nem rivalizáló jellegű, vagyis egy adott közjószág használata egy személy által nem csökkenti annak elérhetőségét mások számára, és senki sem zárható ki a fogyasztásából, abban az esetben sem, ha nem fizetett érte. A közjavak klasszikus példái közé tartozik a tiszta levegő, a közvilágítás, a nemzeti védelem és a közbiztonság (Samuelson, 1954). Ezeknek a javaknak a biztosítása alapvetően a kormányzat feladata, mivel piaci mechanizmusok révén nem állíthatók elő hatékonyan (Stiglitz, 2020).

1. ábra: A közjavak típusai nemzeti vagy lokális szinten

Forrás: Mészáros-Sipos-Jancsovszka-Balázs, 2015

A közjavak biztosítása, azok minősége és elérhetősége közvetlenül befolyásolják a társadalmi jólétet. Fontos, hogy megértsük és vizsgáljuk a közjavak szerepét, mivel ezek közvetlenül kapcsolódnak a társadalmi jóléthez és a fenntartható fejlődéshez. A közjavak

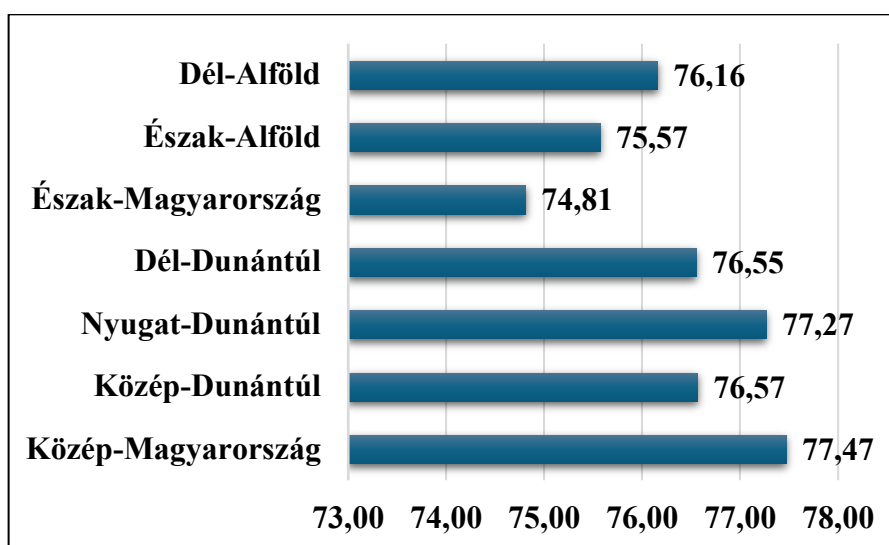
fejlesztése és biztosítása hozzájárulhat a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentéséhez és az emberek életminőségének javításához.

A közjavak és a közszolgáltatások közötti különbség jól szemlélteti a kormányzati szerepvállalás szükségességét. Míg a piaci mechanizmusok alapvetően nem képesek hatékonyan kezelni a közjavak biztosítását, a közszolgáltatások esetében a kormányzati finanszírozás és szabályozás elengedhetetlen az ellátás biztosítása és az egyenlő hozzáférés érdekében. A közszolgáltatások minősége és elérhetősége területi szinten jelentős eltéréseket tár fel, különösen a hátrányos helyzetű régiókban, ahol gyakran hiányzik a megfelelő infrastruktúra és finanszírozás a szükséges szolgáltatások biztosításához (Bakacsi, 2017).

Az oktatás és az egészségügy olyan alapszolgáltatások, amelyekhez való egyenlőtlen hozzáférés jelentős társadalmi problémákhoz vezethet. Ezek a szolgáltatások befolyásolják a társadalmi mobilitást és az életminőséget, így azok színvonala közvetlen hatással van a társadalmi egyenlőségre. Különösen fontosak a szociális egyenlőtlenségek csökkentésében, mivel meghatározzák az emberek jövőbeli lehetőségeit és életkilátásait (Kovács et al., 2023). Az oktatás minősége és elérhetősége szoros kapcsolatban áll a társadalmi integrációval, hiszen az oktatási rendszerből való kirekesztés vagy annak alacsony színvonala súlyosbíthatja a társadalmi kirekesztést, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (Benedek & Laki, 2020). A közszolgáltatások színvonala és elérhetősége nemcsak gazdasági szempontból fontos, hanem az emberek boldogságának és jólétének növelése szempontjából is. A kvázi közjavak közé tartozó egészségügyi szolgáltatások elérhetősége és minősége közvetlen hatással van az emberek fizikai és mentális egészségére, ami alapvető tényezője a szubjektív jólétnek (Diener & Seligman, 2004). 2023-as adatok alapján a különböző magyar régiókban jelentős eltérések tapasztalhatók az emberek születéskor várható átlagos élettartamában, ami közvetlen összefüggésben áll a közszolgáltatások minőségével és elérhetőségével.

A **2. ábrán** megfigyelhetjük, hogy a közép-magyarországi régióban, ahol Budapest és a főváros környéke található, az átlagos élettartam a legmagasabb, míg az Észak-Magyarország és Észak-Alföld régiókban tapasztalható a legalacsonyabb várható élettartam. Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés és azok minősége különösen fontos a vidéki területeken, ahol a szolgáltatások gyakran hiányosak, és az elérhetőség is korlátozott.

2. ábra: A születéskor várható átlagos élettartam régiókra bontva 2023-ban (év)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH, 2022 alapján

A szubjektív jóllét szoros összefüggést mutat az egészségi állapottal, így a gyengébb egészségügyi ellátással rendelkező régiókban élők körében valószínűbb, hogy alacsonyabb szintű boldogságot és elégedettséget tapasztalnak. A szolgáltatások hiányosságai nemcsak az egyéni jóllétre, hanem a társadalmi kohézióra is negatív hatással lehetnek, mivel hozzájárulhatnak a társadalmi egyenlőtlenségek növekedéséhez és a vidéki területek elvándorlásához (Kovács, 2012). A közszolgáltatások minősége tehát kulcsszerepet játszik a társadalom egészségi állapotának javításában, különösen a hátrányos helyzetű, vidéki régiókban.

A World Happiness Report 2020 (Helliwell et al., 2020) és a KSH 2014-es jelentése egyaránt kiemeli, hogy a közszolgáltatások minősége és hozzáférhetősége jelentős hatással van az egyének szubjektív jóllétére és életelégedettségére. Ezek az alapvető közjavak nemcsak az életminőséget befolyásolják, hanem kulcsszerepet játszanak a társadalmi egyenlőség biztosításában is, hiszen lehetőséget nyújtanak az emberek számára, hogy kibontakoztassák potenciáljukat. A fejlettebb régiókban elérhető magasabb szintű közszolgáltatások kedvezően hatnak a szubjektív jóllétre, míg a kevésbé fejlett területeken a közjavak alacsonyabb minősége alacsonyabb elégedettségi szintet eredményez.

A közjavak fenntarthatóságára is figyelmet kell fordítani, hogy azok hosszú távon is rendelkezésre álljanak, és a jövő generációk számára is biztosított legyen az egyenlő hozzáférés és a lehetőségek széles tárháza.

A közszolgáltatások tehát nem csupán gazdasági, hanem társadalmi és szociális szempontból is alapvető szerepet játszanak, hozzájárulva a társadalom egészének jólétéhez,

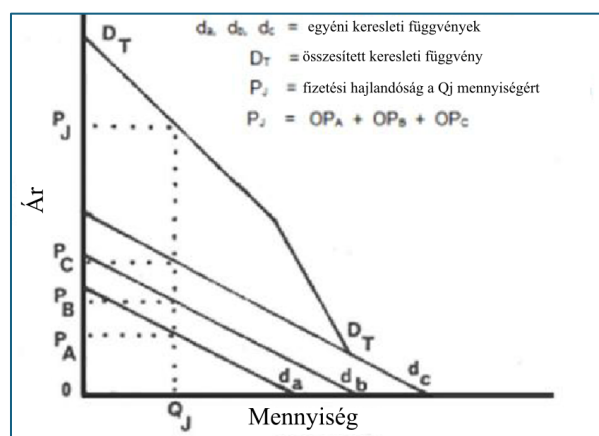
egyenlőtlenségeinek csökkentéséhez, és az egyének életminőségének javításához. A közjavak biztosítása és fejlesztése kulcsfontosságú a fenntartható társadalom megteremtésében.

A közjavak és közszolgáltatások értékelésében a legfontosabb kérdés az, hogy hogyan mérhetjük a társadalmi hasznát és a fogyasztók hajlandóságát a közjavakért való fizetésre. Ezzel kapcsolatban fontos figyelembe venni, hogy a közjavak esetében nem az a kérdés, mint a magánjavaknál, hogy egy adott áron mennyit fogyasztana az egyik vagy a másik fogyasztó. A közjavak, például az utak, a közlekedés vagy az egészségügyi ellátás esetében egyszerre fogyasztják ugyanazt a jószágot, tehát nem különíthető el a fogyasztás. Ehelyett arról van szó, hogy egy adott közjavak mennyisége mekkora értéket képvisel különböző fogyasztók számára összesen (Szegedi Tudományegyetem, 2012).

Ez a jelenség különösen fontos a közszolgáltatások esetén, ahol a fogyasztók közvetlenül nem különböztethetők meg egymástól, és az elérhetőségük gyakran a lakosság sűrűségéhez és a területi adottságokhoz is kapcsolódik. Azok a területek, ahol potenciálisan többen laknak, gyakran jobban elérhetőek a közszolgáltatások, mivel nagyobb a kereslet és a közszolgáltatások finanszírozására rendelkezésre álló erőforrás. A nagyobb lakosságszám a közszolgáltatásokat üzemeltető hatóságok számára gazdaságosabbá teszi azokat, mivel a költségek több ember között oszlanak meg, és a kereslet is magasabb, ami lehetővé teszi az infrastruktúra fenntartását. (Szegedi Tudományegyetem, 2012).

A közjavak esetén tehát a kereslet vertikális összegzése fontos szerepet kap, ami azt jelenti, hogy a fogyasztók együttes értékelése révén meghatározhatjuk a közjavak maximális társadalmi hasznát (3. ábra):

3. ábra: Közjavak keresleti görbéjének vertikális összegzése

Forrás: Linard, 2015

Ha például egy új közparkot kívánunk létrehozni, akkor nem az a kérdés, hogy egy-egy fogyasztó mennyit hajlandó fizetni, hanem hogy a közjavak egy adott mennyiségét – például egy új közparkot – mennyire értékelik az egyes fogyasztók. Itt vertikálisan, az ár mentén kell összesíteni a három fogyasztó keresleti függvényét, azaz azt, hogy egy adott mennyiségű közjószág mennyit ér nekik összesen.

A játékelmélet és a stratégiai viselkedés itt is szerepet kap, mivel a fogyasztók hajlamosak lehetnek azt mondani, hogy egy közszolgáltatás számára nagyon nagy értéket képvisel, miközben valójában nem kívánják megfizetni annak teljes költségét, ha tudják, hogy azt közösen, az állam finanszírozza. A "potyautas" probléma azzal kapcsolatos, hogy a fogyasztók akkor hajlamosak alábecsülni a közjavak értékét, ha tudják, hogy nem lesz szükségük teljes mértékben hozzájárulniuk a költségekhez, mivel azokat az adókból fedezik. Így stratégiai viselkedést alkalmazva kisebb értéket rendelhetnek a közjavakhoz annak érdekében, hogy mások fizessenek helyettük. (Szegedi Tudományegyetem, 2012).

Ezért a közjavak keresletének felmérése és a megfelelő közszolgáltatások elérhetőségének biztosítása során az államnak figyelembe kell vennie a különböző fogyasztók közötti különbségeket és azt, hogy hogyan motiválhatja a lakosságot a közjavak igazságos finanszírozására. Az adók és közpénzek hatékony felhasználása elengedhetetlen ahhoz, hogy a közszolgáltatások mindenkinek elérhetőek legyenek, miközben figyelembe veszik a lakosság igényeit és a gazdasági hatékonyságot.

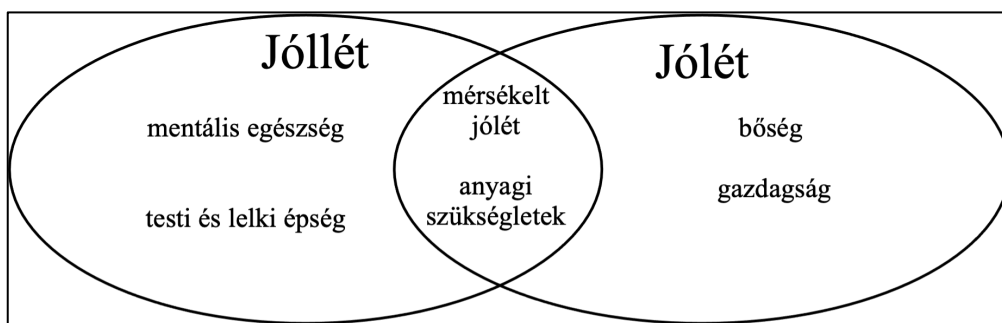
2.2. A jólét és jóllét fogalmának áttekintése

A jólét és a jóllét közötti különbségek tisztázása fontos lépés annak megértésében, hogyan kapcsolódnak ezek a fogalmak a társadalmi és gazdasági fejlődéshez, valamint a fenntarthatósághoz. A magyar nyelvben a két fogalom gyakran szinonimaként használatos, azonban a szakirodalomban eltérő, mélyebb jelentéssel bírnak. Az angol nyelvben az „welfare” (jólét) és a „well-being” (jóllét) kifejezések például világosan tükrözik ezt az eltérést: „míg a jólét leginkább az anyagi javakhoz és gazdasági mutatókhoz kapcsolódik, a jóllét az egyén érzelmi és pszichológiai állapotát is magában foglalja” (Takács, 2004).

A jólét fogalma hagyományosan az anyagi gazdagsággal, például a GDP-vel vagy az egy főre jutó jövedelemmel kapcsolatos mutatókkal mérhető, és így elsősorban a gazdasági fejlődés és stabilitás szempontjából fontos. Ezzel szemben a jóllét, mint komplex fogalom, nem csupán az anyagi jólétet, hanem az egyén testi és lelki egészségét, érzelmi biztonságát, valamint a közösségi kapcsolatok minőségét is magába foglalja (Hajdu, 2015). A jólét tehát

egy objektívebb mérőszámot képvisel, míg a jóllét szubjektív tapasztalatokon, érzelmi és pszichológiai tényezőkön alapul.

4. ábra: A jóllét és a jólét közös és eltérő elemei

Forrás: Saját szerkesztés, Kovács (2017) alapján

Mint ahogy a **4. ábrán** láthatjuk, az egyik legfontosabb különbség abban rejlik, hogy a jólét a gazdasági tényezőkre összpontosít, míg a jóllét a társadalmi és pszichológiai aspektusokra is kiterjed. A jólét és a jóllét tehát különböző szintű, de egymást kiegészítő fogalmak, amelyek figyelembe veszik a gazdasági, társadalmi és érzelmi dimenziókat is.

A jóllét fogalma társadalmi és kulturális kontextusban is változhat, ahogy azt Csutora (2020) is kiemeli. Míg Skandináviában a közösségi jólét és a társadalmi támogatás kiemelt szerepet kapnak, más kultúrákban, például az Egyesült Államokban, az egyéni gazdasági siker a legfontosabb mérce. Ezen különbségek figyelembevételével megállapítható, hogy a jólét és jóllét fogalma nem csupán a gazdasági mutatóktól függ, hanem szoros kapcsolatban áll a társadalmi és kulturális értékekkel is.

Elmondható, hogy a gazdasági növekedés és a boldogság közötti összefüggés sem egyértelmű. Ahogy Jackson és Marks (1999) is rámutatnak, az anyagi jólét növekedése nem feltétlenül eredményez magasabb boldogságot. A globális összehasonlítások azt mutatják, hogy a legboldogabb emberek nem mindig a leggazdagabb országokban élnek, így a jólét és boldogság közötti kapcsolat sokkal bonyolultabb annál, mint hogy egyszerű gazdasági mutatókkal magyarázható lenne. A boldogság, vagyis az egyéni jóllét szoros kapcsolatban áll a szubjektív érzésekkel, az érzelmi és mentális egészséggel, valamint a közösségi kapcsolatok minőségével (Diener et al., 1999).

A fenntarthatóság szempontjából is kiemelt jelentőséggel bír a jólét és jóllét közötti különbségtétel. Jackson és Marks (1999) az új gazdasági modellekről beszélve kiemelik, hogy a fenntarthatóságra építő gazdasági és társadalmi értékek lehetőséget adnak arra, hogy a gazdasági növekedés mellett a társadalom tagjainak életminősége is javuljon.

Személyes véleményem szerint a jólét és jóllét fogalmainak értelmezése nem csupán egyéni döntéseken múlik, hanem társadalmi és gazdasági tényezők összességétől is. A jövő gazdasági rendszere talán nemcsak az anyagi javak növelésére, hanem a közösségi jólétre, a szubjektív boldogságra és az egyéni elégedettségre is összpontosít. Ha egy olyan társadalmat hozunk létre, amely nemcsak a gazdasági növekedésre, hanem a közösségi kapcsolatokra és az érzelmi jóllétre is nagy hangsúlyt fektet, akkor biztosíthatjuk, hogy a jövő fenntarthatóbb és boldogabb legyen.

2.3. Jóléti mutatók és társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek kapcsolata

A jóléti mutatók alapvető szerepet játszanak a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek vizsgálatában. Ezek a mutatók számszerűsítik az egyének és háztartások életminőségét, jólétét, és segítenek megérteni, hogyan oszlanak el a társadalom különböző csoportjai között az anyagi és nem anyagi javak. A társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek a jövedelem, az oktatás, az egészségügy és más alapvető erőforrások eloszlásában megnyilvánuló különbségeket tükrözik.

A szubjektív jóllét olyan mutatókra támaszkodik, amelyek az egyének személyes elégedettségét és boldogságát mérik. Ezen mutatók és a társadalmi-gazdasági helyzet közötti kapcsolat elemzése során kiderül, hogy az anyagi javak és a szubjektív jóllét között nem mindig egyértelmű az összefüggés. Például a jövedelmi szint növekedése egy bizonyos pontig növeli az élettel való elégedettséget, de ezen túl már nem jelent jelentős jólétnövekedést (Diener & Biswas-Diener, 2002; Kahneman & Deaton, 2010). Ezt a jelenséget boldogság paradoxonként is említik, amely szerint a gazdasági növekedés egy ponton túl már nem növeli arányosan az elégedettséget (Easterlin, 1974).

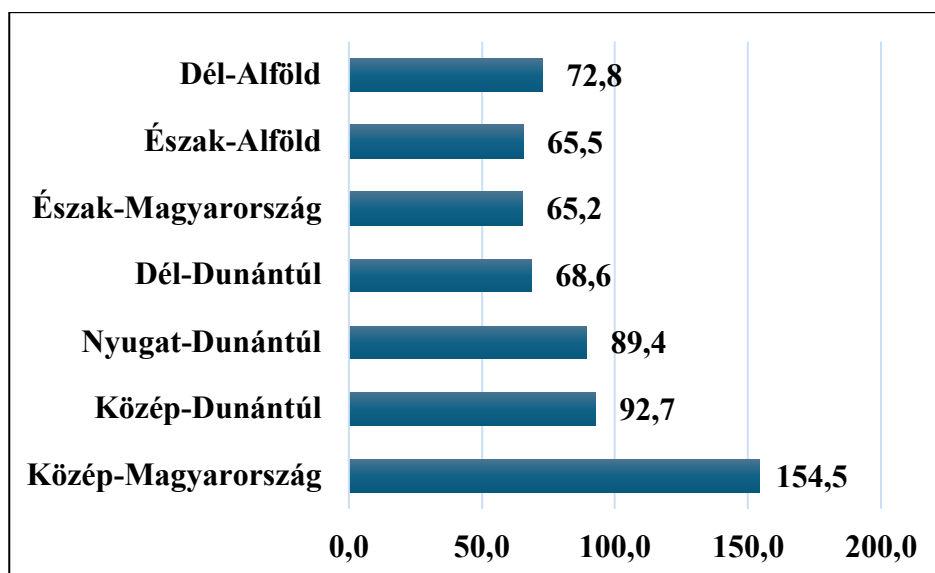
Az olyan országok, amelyek magas GDP-t produkálnak, de jelentős társadalmi egyenlőtlenségekkel és alacsony társadalmi tőkével rendelkeznek, gyakran nem mutatnak ugyanolyan magas szintű általános jólétet, mint azok, amelyek kiegyenlítettebb erőforrás-elosztással és erősebb közösségi hálókkal bírnak (Wilkinson és Pickett, 2010).

A jólét mérése hagyományosan a bruttó hazai termék (GDP) mutatón keresztül történik, ám ez a mérőszám számos korláttal bír. Simon Kuznets, aki ennek a koncepcióját kidolgozta, már korán figyelmeztetett arra, hogy "a nemzeti jövedelem mérése nem azonos a jólét méréseivel" (Kuznets, 1934). A GDP csupán az adott időszakban előállított végső termékek és szolgáltatások összértékét méri, és nem veszi figyelembe a jövedelmi egyenlőtlenségeket, a környezeti károkat vagy a társadalmi jólétet.

A Magyarország régiói közötti egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) értékei jól tükrözik a gazdasági különbségeket az országon belül.

A 2023-as adatok alapján Magyarország régiói között jelentős különbségek figyelhetők meg az egy főre jutó bruttó hazai termék értékében, amely az országos átlag százalékában mérve kiemeli a gazdasági egyenlőtlenségeket (5. ábra):

5. ábra: Egy főre jutó bruttó hazai termék 2023-ban az országos átlag százalékában (%)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH, 2023 alapján

Közép-Magyarország a legmagasabb gazdasági teljesítményt mutatja, ahol az egy főre jutó GDP több mint 50%-kal meghaladja az országos átlagot. Ezzel szemben a vidéki régiók, mint Észak-Magyarország és Észak-Alföld, jelentős mértékben elmaradnak az országos átlagtól, ahol az egy főre jutó GDP nem éri el a 70%-ot. A gazdasági különbségek közvetlen hatással vannak a helyi közszolgáltatások minőségére, elérhetőségére és fenntarthatóságára.

Az alacsonyabb jövedelmi szinttel rendelkező területeken, mint a Dél-Dunántúl és az Észak-Alföld, a közszolgáltatások fejlesztése és hozzáférhetősége korlátozottabb, ami hozzájárulhat a társadalmi egyenlőtlenségek növekedéséhez és az életminőség romlásához. A gazdasági fejlettség és a közszolgáltatások minősége közötti kapcsolat ezért kulcsfontosságú tényezője a regionális egyenlőtlenségek csökkentésének és a társadalmi kohézió fenntartásának.

A társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek egyik legfontosabb indikátora a jövedelmi egyenlőtlenségek mértéke, amely szorosan kapcsolódik a társadalmi mobilitás lehetőségéhez. A magas jövedelmi egyenlőtlenségek korlátozhatják a társadalmi mobilitást, ami hosszú távon növeli a társadalmi rétegek közötti szakadékot (Corak, 2013). Wilkinson és Pickett (2010) szerint a nagy jövedelmi különbségek olyan társadalmi problémákhoz

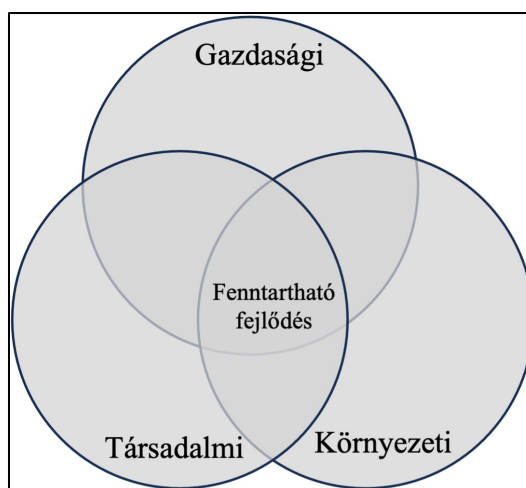
vezethetnek, mint a magasabb bűnözési ráta, rosszabb egészségi állapotok és alacsonyabb társadalmi bizalom.

Kiss (2018) kutatása szerint a magyar járásek gazdasági fejlődése nem feltétlenül jár együtt a társadalmi elégedettség növekedésével. A kutatás arra mutatott rá, hogy miközben a jövedelmi helyzet javulása folyamatosan nőtt, az étellel való elégedettség csökkent. Ez szintén összhangban áll Easterlin híres paradoxonjával. Ez a jelenség alátámasztja, hogy a gazdasági fejlődés önmagában nem elegendő a jóllét növeléséhez, ha a közjavak minősége és elérhetősége nem javul párhuzamosan. A gazdasági növekedés valódi hatása akkor érvényesülhet, ha nemcsak a jövedelmi mutatók, hanem a közszolgáltatások minősége és az egyenlő hozzáférés biztosítása is előtérbe kerül.

2.4. A közszolgáltatások minősége és a fenntarthatóság összefüggései

A **6. ábrán** szemléltetem, hogy a fenntarthatóság három fő aspektusa a gazdasági, a társadalmi és a környezeti fenntarthatóság (WCED, 1987). Ez a három dimenzió összefonódik és egymást erősíti, így fontos figyelembe venni mindegyiket a közjavak tervezésében és fejlesztésében. A gazdasági fenntarthatóság biztosítja, hogy a közjavak finanszírozása és fenntartása hosszú távon is biztosított legyen, gyakran adóbevételek, állami támogatások és zöld kötvények révén. A Magyar Nemzeti Bank 2019-es jelentése kiemeli, hogy a gazdasági stabilitás és a jól működő állami intézmények kritikusak a fenntartható fejlődéshez és a közjavak magas színvonalú biztosításához (MNB, 2019).

6. ábra: A fenntarthatóság három fő aspektusa

Forrás: Saját szerkesztés, WCED, 1987 alapján

A társadalmi fenntarthatóság alatt azt értjük, hogy a közjavak elérhetősége és hozzáférhetősége minden társadalmi réteg számára biztosított kell legyen, elősegítve ezzel a társadalmi egyenlőséget és az esélyegyenlőséget (Stiglitz, Sen, & Fitoussi, 2009). Az oktatás

és az egészségügy például olyan kvázi-közjavak, amelyek biztosítása kulcsfontosságú a társadalmi kohézió és az egyéni jóllét szempontjából. Emellett fontosnak tartom kiemelni, hogy az oktatási és egészségügyi beruházások nemcsak az egyéni jóllétet növelik, hanem hosszú távon gazdasági növekedést is eredményezhetnek, mivel javítják a munkaerő minőségét és termelékenységét.

A környezeti fenntarthatóság pedig azt követeli meg, hogy a közjavak előállítása és fenntartása ne járjon a természeti erőforrások kimerülésével vagy a környezet károsításával. A közjavak, mint például a tiszta levegő és víz, valamint a természeti erőforrások megőrzése elengedhetetlenek a hosszú távú jóléthez. A fenntartható fejlődési célok nemcsak a szegénység felszámolására, hanem az ehhez szükséges stratégiák magukban foglalják a társadalmi problémák kezelését is, mint például az oktatáshoz, az egészséghez, a szociális védelemhez és a munkalehetőségekhez való hozzáférés biztosítását is (Szlávik, 2013).

Kutatások kimutatták, hogy a zöld területekhez való hozzáférés, a tiszta levegő és víz, valamint a természet közelsége pozitív hatással van az emberek mentális és fizikai egészségére (Bratman et al., 2019). A környezeti erőforrások fenntartható kezelése tehát nemcsak a jelenlegi, hanem a jövő generációk jóllétének biztosítása szempontjából is elengedhetetlen.

Az ENSZ által 2015-ben elfogadott fenntartható fejlődési célok (Sustainable Development Goals, SDGs) keretrendszere 17 célt határoz meg, amelyek minden országot – szegény, gazdag és közepes jövedelmű – cselekvésre hívnak fel a jólét előmozdítása és a bolygó védelme érdekében. Ezek a célok arra ösztönzik az országokat, hogy olyan stratégiákat dolgozzanak ki és hajtsanak végre, amelyek elősegítik a gazdasági növekedést, miközben foglalkoznak a társadalmi problémákkal és fellépnek a klímaváltozás ellen (United Nations, 2015). A Covid-19-járvány tovább növelte e célok fontosságát, mivel a járvány következményei rámutattak a társadalmi és gazdasági rendszerek sérülékenységére és a fenntartható fejlődés szükségességére (United Nations, 2020). A fenntarthatóság és a szubjektív jóllét közötti kapcsolat vizsgálata során fontos figyelembe venni a gazdasági, társadalmi és környezeti tényezők komplex összefüggéseit.

A World Happiness Report 2020-as kutatása alapján, azokban az országokban, ahol magas színvonalú közszolgáltatások állnak rendelkezésre, a lakosság elégedettsége és életminősége is magasabb (Helliwell et al., 2020). Ezek alatt az északi országokat, mint például Finnországot, Dániát, Svédországot és Norvégiát értjük, valamint néhány más nyugat-európai országokat, mint Hollandiát és Svájcot. Kiemelendő, hogy az északi országok gazdasági stabilitással és magas életszínvonallal, erős szociális jóléti rendszerekkel

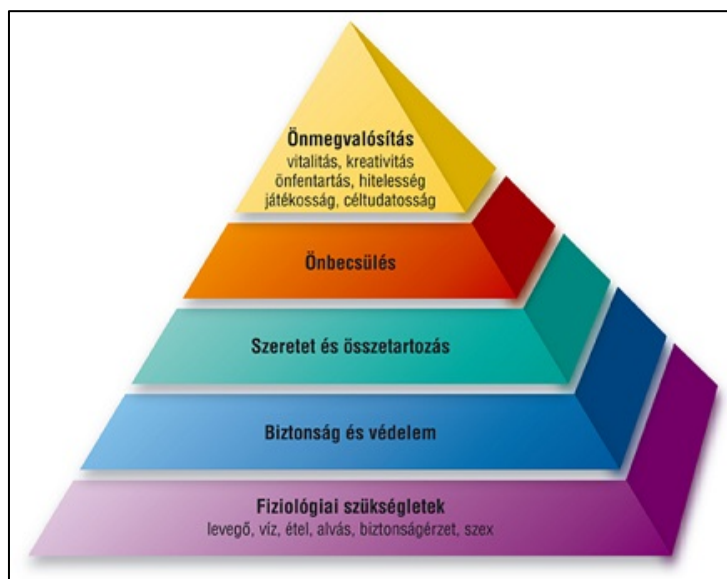
rendelkeznek, amelyek biztosítják az állampolgárok számára a megfelelő egészségügyi ellátást, oktatást, munkanélküli ellátásokat és nyugdíjat, ami erősen hozzájárul a lakosság jóllétéhez.

2.5. A munka-magánélet egyensúly a szubjektív jóllét szempontjából

Az önmegvalósítás és a munka-magánélet egyensúlya kulcsfontosságú tényezők egyéni jóllétének szempontjából, különösen a mai, modern társadalmunkban, ahol a munkahelyi elvárások folyamatosan változnak a rohanó világnak köszönhetően.

Az önmegvalósítás fogalma, amely a Maslow szükségletpiramisának legfelső szintjén helyezkedik el, az egyén potenciáljának maximális kihasználását jelenti. A szükségletpiramisban az emberek szükségletei hierarchikus sorrendben jelennek meg, amely az alapvető fiziológiai szükségletektől kezdve egészen az önmegvalósításig terjed. Az alsóbb szintek az alapvető szükségletek kielégítésére összpontosítanak (például étkezés, biztonság, lakhatás), míg a felsőbb szintű szükségletek a pszichológiai és önmegvalósítási igényekre vonatkoznak, amelyek már nemcsak a túléléshez, hanem a személyes fejlődéshez is kapcsolódnak (7. ábra):

7. ábra: Maslow-piramis

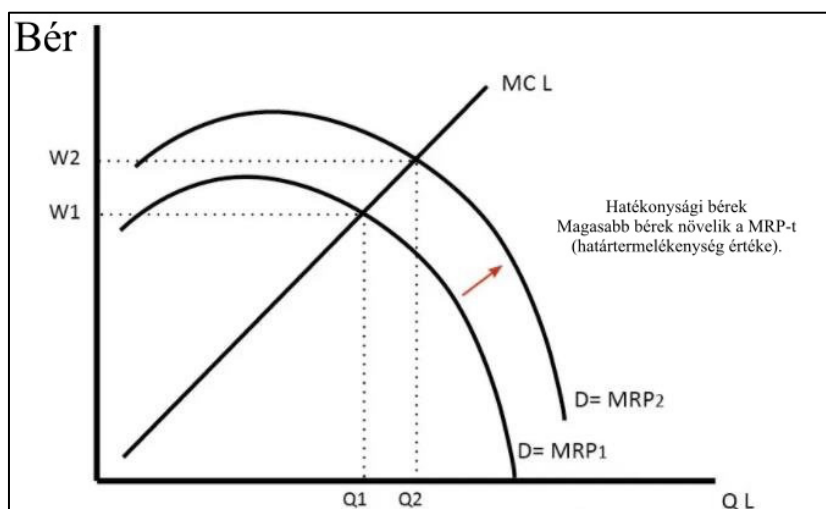
Forrás: Léleksziget.hu

A munkahelyi környezetben az egyének nem csupán a fizikai szükségleteiket próbálják kielégíteni, hanem az önmegvalósítás iránti vágyat is. Az önmegvalósítás a munkahelyeken a kreativitás és az önállóság teret adásával érhető el, miközben biztosítja a személyes fejlődés lehetőségét. A jól megtervezett és támogató munkahelyi környezet elősegíti, hogy a munkavállalók elérjék ezt a szintet, és hozzájárulnak a vállalat sikeréhez.

A munkahelyi elégedettség tehát nem csupán a jövedelmi tényezőktől függ, hanem az önmegvalósítás és a személyes fejlődés lehetőségeitől is (Hofmeister-Tóth, 2017).

E ponton fontos kiemelni a bér-hatékonyság elméletet is, amit a **8. ábrán** szemléltetnek. Ez azt vizsgálja, hogy a vállalatok milyen módon befolyásolják a munkavállalói elégedettséget és termelékenységet a fizetések szintjének alakításával. Az elmélet szerint a magasabb bér nemcsak az anyagi szükségleteket elégíti ki, hanem növeli az alkalmazottak motivációját és hatékonyságát is. Ezáltal a dolgozók nemcsak produktívabbak, hanem elkötelezettebbek is lesznek a munka iránt (Akerlof, 1984).

8. ábra: A hatékonysági bér elmélet ábrázolása

Forrás: Ismayilzada, 2022

A fenti, **8. ábra** azt mutatja be, hogy hogyan befolyásolják a magasabb bérszintek a munkavállalók teljesítményét és a vállalat gazdasági eredményeit. Az ábrán három kulcsfontosságú elemet találunk: a munkavállalók bérszintjét ($W1$ és $W2$), a keresletet a munkaerőpiacon (D), és a munkavállalói termelékenységet, amelyet az MRP görbék reprezentálnak.

A grafikonon a $W1$ és $W2$ bérszintek közötti különbség jól érzékelteti, hogy a magasabb bér ($W2$) hogyan növeli a munkavállalók motivációját és termelékenységét. Ennek eredményeként az MRP görbék eltolódnak, ami azt jelzi, hogy a vállalat több termelést tud elérni az emelkedett bérszint mellett. A magasabb bér tehát nemcsak a munkavállalók anyagi szükségleteit elégíti ki, hanem elősegíti a motivációjukat és elkötelezettségüket, ami hosszú távon növeli a vállalat hatékonyságát.

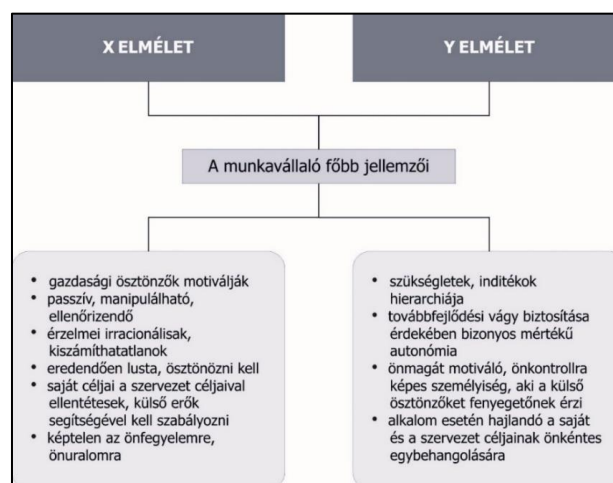
Az ábrán a munkaerő költségét (MC) is figyelembe véve látható, hogy a bér emelkedésével a vállalat számára a munkaerő alkalmazásának költsége is nő. Azonban,

mivel a magasabb bér növeli a munkavállalói produktivitást (MRP), a vállalat számára mégis előnyös lehet a magasabb bérkifizetés, mivel az eredményekben megjelenő növekvő termelékenység kompenzálja a megnövekedett költségeket. Ez a viszony azt mutatja, hogy a bér-hatékonyság elmélete szerint a magasabb bér nemcsak az egyéni jóllétet növeli, hanem a vállalat versenyképességére és gazdasági eredményeire is kedvező hatással van.

Samuelson és Nordhaus szerint a bér-hatékonyság alapja, hogy az alkalmazottak munkája így „jobb minőségű és hosszabb távú” lehet, ami végső soron a vállalat számára is gazdaságilag előnyös (Samuelson & Nordhaus, 2010). Az elégedettség és a teljesítmény között azonban nem mindig van egyértelmű összefüggés. Az emberek akkor tudnak igazán jól teljesíteni, ha érdekesnek találják a munkájukat, és lehetőségük van az önmegvalósításra. Az önmegvalósítás elérésében a bérezés szintje is központi szerepet játszik, mivel hozzájárul a munkavállalók hosszú távú motivációjához és ahhoz, hogy azonosulni tudjanak a vállalat céljaival (Varian, 2014). A mai, modern társadalomban egyre inkább elvárás a folyamatos, magas szintű munkahelyi teljesítmény, amely könnyen stresszhez és kiégéshez vezethet, ha nem sikerül megtalálni a megfelelő egyensúlyt. Az egyének jóléte érdekében elengedhetetlen, hogy képesek legyenek kezelni a munka és a magánélet közötti határokat, és időt biztosítani a pihenésre és a családi életre is (Bakacsi, 2015; Hofmeister-Tóth, 2017).

A munkahelyeknek támogatniuk kell a dolgozókat abban, hogy kialakíthassák a munka-magánélet egészséges egyensúlyát. Ennek érdekében a munkahelyi kultúra és vezetői stílusok jelentős szerepet játszanak McGregor X és Y elméletei, amelyek a vezetői stílusokat és az alkalmazottak motivációit vizsgálják. Az elmélet két részre osztható: az X elmélet az emberekről alkotott negatív, míg az Y elmélet a pozitív feltételezéseket tükrözi (9. ábra):

9. ábra: Douglas McGregor XY elmélete

Forrás: Székely-Naárné Tóth-Erdeiné Késmárki Gally (2023)

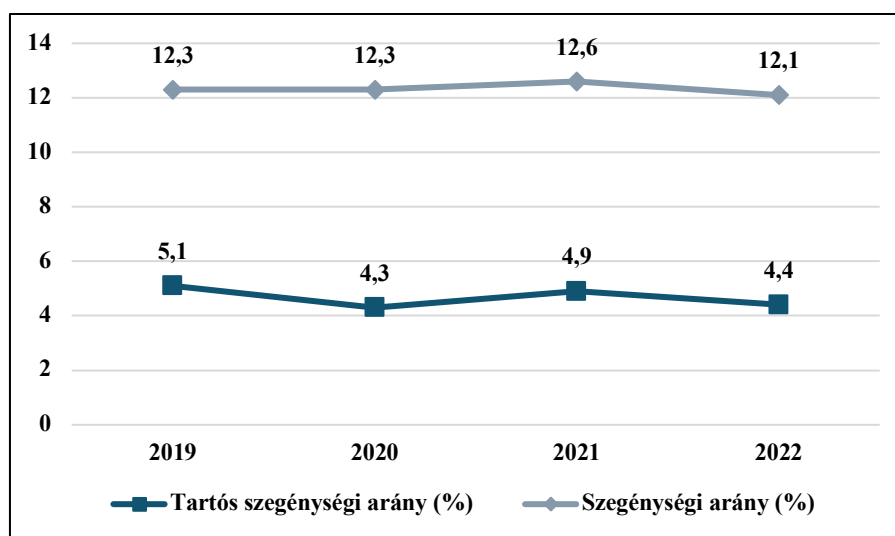
Az X elmélet szerint az emberek alapvetően lusták, kerülnek a munkát, és csak a külső kontroll és az irányítás révén hajlandóak teljesíteni. A vezetők ezen feltételezések alapján szigorú ellenőrzést, szabályokat és büntetéseket alkalmaznak, hogy biztosítsák a teljesítményt. Az X elmélet tehát egy inkább autokratikus vezetési stílust eredményez, amelyben a dolgozókat nem ösztönzik önálló döntéshozatalra vagy kreativitásra. Az X elmélet szerint a dolgozók motivációja főként anyagi természetű, és a vezetés célja a produktivitás fenntartása, gyakran szigorú ellenőrzés mellett.

Ezzel szemben az Y elmélet alapja a pozitív emberi természetről alkotott feltételezés. Az Y elmélet szerint az emberek belső motivációval rendelkeznek, képesek felelősséget vállalni, és szívesen vesznek részt a munkában, ha megfelelő környezetet biztosítanak számukra. Ez a típusú vezetés kevésbé kontrolláló, inkább támogató és lehetőségeket biztosító, amelyben a vezetők az önállóságot és az együttműködést ösztönzik. Ez a megközelítés inkább a demokratikus vezetési stílusra jellemző, ahol a vezetők hisznek abban, hogy a munkavállalók belsőleg motiváltak, és hogy a kreativitás és a problémamegoldás természetes része a munkavégzésnek (Farkas et al., 2015).

2.6. A szegénység magyarországi helyzete

A szegénység problémája Magyarországon komplex, mivel különböző dimenziókban, így abszolút és relatív szegénységben is kihívásokat jelent. Az abszolút szegénység az alapvető létfeltételek hiányát, míg a relatív szegénység a társadalmi egyenlőtlenségeket tükrözi. E két forma együtt járva súlyos hatással van a társadalom legsebezhetőbb csoportjaira. **(10. ábra):**

10. ábra: A szegénységi és a tartós szegénységi arány alakulása Magyarországon 2019-2022 (%)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH 2019-2022 alapján

A szegénységi arány azt mutatja meg, hogy a teljes népességhez képest mekkora részük él olyan háztartásban, amelynek jövedelme nem éri el a mediánjövedelem 60%-át. A mediánjövedelem az a jövedelem, amely alatt és felett is ugyanannyi ember található, miután a jövedelmeket növekvő sorrendbe rendezik (KSH, 2023).

Ezen arány Magyarországon 2019 és 2022 között viszonylag stabil képet mutatott, kisebb ingadozásokkal. 2019 és 2020 között az arány 12,3%-on maradt, ami arra utal, hogy a koronavírus-járvány gazdasági hatásai nem okoztak drámai növekedést a szegénységben. 2021-ben enyhe emelkedés volt tapasztalható (12,6%), ami a gazdasági bizonytalanságnak, a növekvő inflációnak és a munkanélküliségnek köszönhető. Ekkor a legszegényebb rétegek helyzete valószínűleg tovább romlott. 2022-re azonban ismét csökkent a szegénységi arány 12,1%-ra, ami a gazdaság stabilizálódásának és a szociális intézkedések hatékonyságának köszönhető. Az adatok összességében azt mutatják, hogy bár voltak kisebb fluktuációk, a szegénység mértéke az évek során nem változott drámaian, és a gazdasági helyzet javulása enyhítette a legszegényebb rétegek terheit.

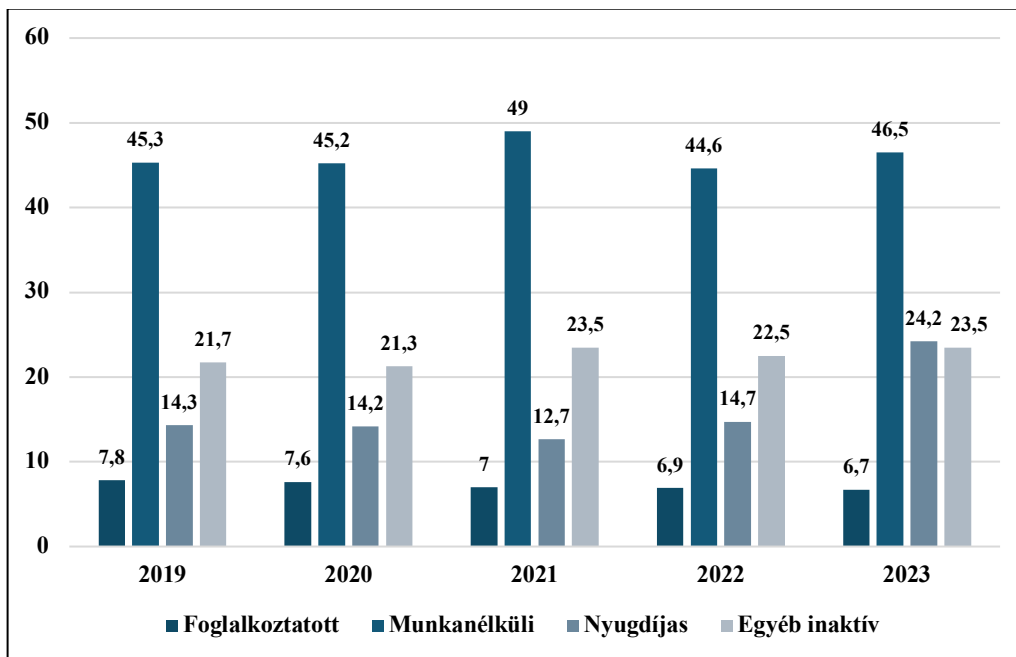
A szintén **10. ábrán** szemléltetett tartós szegénység fogalma alatt azt értjük, hogy egy személy vagy háztartás jövedelme hosszú távon, több év átlagában is jelentősen alatta marad a társadalom jövedelmi szintjének, konkrétan a medián jövedelem 60%-ának. A tartós szegénységi arány azt mutatja meg, hogy hány százalék él olyan háztartásban, ahol az ekvivalens jövedelem legalább két évben (az adott évben és az azt megelőző három évből legalább két évben) alatta marad a medián 60%-ának (KSH, 2023). Az adatok alapján Magyarországon 2019 és 2022 között a tartós szegénység aránya enyhe csökkenést mutatott. A 2020-as évre az arány 2021-ben ismét növekedett, ami a COVID-19 pandémia gazdasági következményeivel és az alacsony jövedelmű háztartásokra nehezedő hatásokkal magyarázható. Bár 2022-re ismét csökkent az arány, a tartós szegénység mértéke továbbra is jelentős társadalmi problémát jelenthet. A gazdasági válságok és a munkanélküliség növekedése miatt a szegénység enyhe csökkenése ellenére is nagy odafigyelést igényel a szociális támogatások bővítése és a munkaerőpiaci lehetőségek javítása, hogy a hátrányos helyzetű csoportok hosszú távon is elkerüljék a tartós szegénységet.

Amartya Sen közgazdasági munkássága jelentős hatást gyakorolt a szegénység és a jólét fogalmainak megértésére. Az ő kiemelkedő érdeme, hogy a szegénységet nem csupán jövedelmi dimenzióban vizsgálja, hanem figyelembe veszi az emberek képességeit és lehetőségeit is. Ezen keresztül különbözteti meg az abszolút és relatív szegénység fogalmait, amelyek fontos szerepet játszanak a közjavak és a szubjektív jólét közötti kapcsolat vizsgálatában is.

Az abszolút szegénység fogalma alatt azt érti, hogy egy egyén vagy háztartás nem rendelkezik elegendő forrással az alapvető szükségletek kielégítéséhez. Ez egy objektív mérce, amelyet gyakran a nemzetközi szegénységi küszöbök, például az ENSZ által meghatározott napi 1.90 dolláros határ alapján határoznak meg (World Bank, 2023). Véleményem szerint, bár ez a küszöb hasznos globális minimumot jelent, nem képes teljes mértékben tükrözni az egyes országok eltérő életkörülményeit és gazdasági realitásait.

Ezzel szemben a relatív szegénység fogalma inkább a társadalmi környezethez viszonyított helyzetet tükrözi. Sen szerint a relatív szegénység azt jelenti, hogy az egyén vagy háztartás jövedelme és életszínvonala elmarad a társadalmi normáktól és elvárásoktól, ami akadályozhatja őket a teljes társadalmi életben való részvételben (Sen, 1999). A relatív szegénység mérésére gyakran a medián jövedelem 60%-át használják, amely a fejlett országokban elterjedt módszer (Eurostat, 2022). Úgy gondolom, hogy ez a megközelítés jobban tükrözi az adott társadalom belső egyenlőtlenségeit és az emberek valós helyzetét, mivel figyelembe veszi a relatív jólétet és a társadalmi beilleszkedés lehetőségét. Magyarországon mind az abszolút, mind a relatív szegénység jelentős kihívást jelent.

11. ábra: Relatív jövedelmi szegénységi arány gazdasági aktivitás fejében 2019 és 2023 között (%)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH 2019-2023 alapján

A **11. ábráról** leolvasható adatok alapján a relatív jövedelmi szegénységi arányban a foglalkoztatottak körében fokozatos csökkenés figyelhető meg az évek során, ami a

gazdasági aktivitás növekedésével magyarázható. A munkanélküliek aránya viszont magas maradt, és kisebb ingadozásokat mutat, ami a munkanélküliség tartós jelenlétét jelzi a szegénységi kockázatok szempontjából. A nyugdíjasok között 2023-ban jelentős növekedés látható, ami az idősök jövedelmi helyzetének romlására utalhat. Az egyéb inaktív csoportja szintén magas szegénységi arányt mutat, amely az inaktív státuszból adódó jövedelmi hátrányokra utal.

Ravallion (2012) szerint a közjavakhoz való hozzáférés hiánya jelentős akadályt jelent a szegénységből való kitörésben, mivel ezek az alapvető szolgáltatások hozzájárulnak az egyének képességeinek és lehetőségeinek bővítéséhez. Az Eurostat 2022-es adatai szerint a magyar lakosság 8,3%-a élt abszolút szegénységben, míg a relatív szegénység aránya 12,5% volt. Ezek az adatok rámutatnak arra, hogy a szegénység nemcsak anyagi, hanem társadalmi és kulturális szempontból is összetett probléma, amely széleskörű intézkedéseket igényel. Véleményem szerint ezen adatok tükrében egyértelmű, hogy a magyarországi szegénység kezeléséhez nem elegendő pusztán a jövedelmi támogatásokat növelni, hanem átfogó társadalompolitikai lépésekre is szükség van.

2.7. Új irányok a társadalmi jólét mérésére

Mint már a korábbiakban említettem, a hagyományos mutatók, mint a GDP, egyre kevésbé kielégítőek a társadalmi jólét teljes képének megértéséhez. A GDP gyakran csupán a gazdasági teljesítményt tükrözi, nem veszi figyelembe a jólét egyéb fontos aspektusait, mint például a társadalmi egyenlőséget, az egészséget vagy a környezeti fenntarthatóságot. Ennek következtében egyre nagyobb figyelem irányul olyan új mérési irányokra, amelyek a jólét komplexitását és sokszínűségét próbálják jobban tükrözni, hiszen ezek a mutatók a gazdasági, szociális és környezeti tényezők kombinálásával próbálnak átfogóbb képet adni a jólétről.

Az OECD Better Life Index és a Social Progress Index kiemelkednek ezen új irányok között.

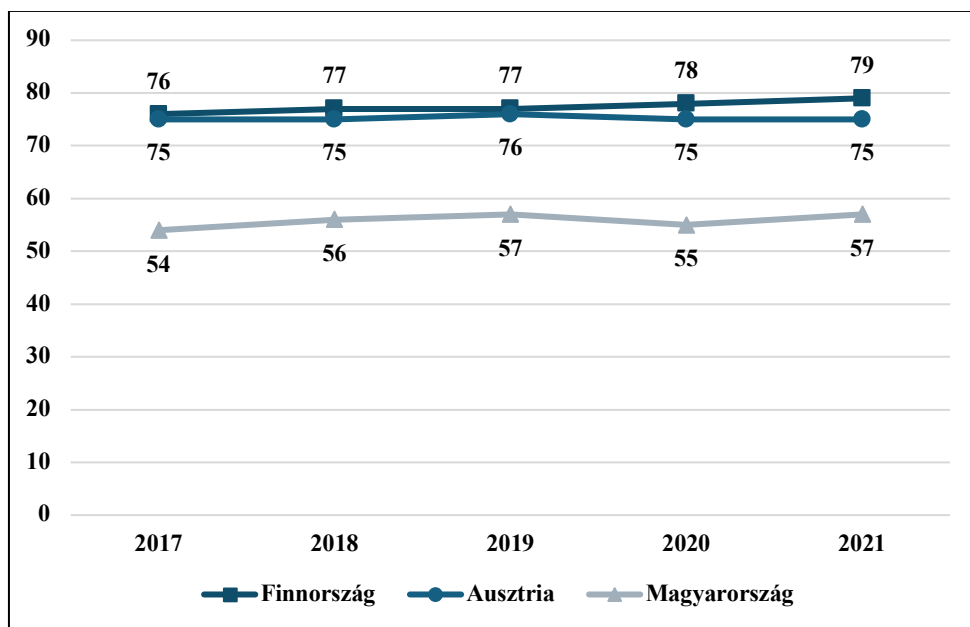
Az **OECD Better Life Index** például figyelembe veszi az életminőség különböző dimenzióit, mint a lakhatás, az oktatás, a munka és a közösségi kapcsolatok, és ezáltal tükrözi, hogy a jólét nem csupán anyagi javakban mérhető. A **Társadalmi Haladás Index** (Social Progress Index, SPI) pedig az életminőség szubjektív és objektív aspektusaira is kiterjed, és hangsúlyozza a társadalmi egyenlőtlenségek komplex természetét, amely magában foglalja az egészséghez való hozzáférést, az oktatás szintjét, a biztonságot és a környezeti fenntarthatóságot (OECD, 2021; Social Progress Imperative, 2021).

Ezen új mutatók mellett egyre nagyobb szerepet kapnak a környezeti fenntarthatóságot mérő indexek is, mint az **Environmental Performance Index (EPI)**, amely az országok környezeti teljesítményét méri. Az EPI olyan szempontokat értékel, mint a levegő- és vízminőség, az éghajlatváltozás elleni küzdelem és a biodiverzitás, így hozzájárulva a jólét környezeti dimenziójának mérhetőségéhez.

Ezen mutatók fejlesztésével párhuzamosan az új mérési rendszerek között szerepel a **Harmonikus Növekedési Index (HNI)**, amelyet a Makronóm Intézet dolgozott ki. Az HNI nem csupán a gazdasági növekedést, hanem a társadalmi és környezeti tényezőket is figyelembe veszi, hogy holisztikus képet adjon a fejlődésről. Ez az index célja, hogy a fenntartható jólétre összpontosítson, miközben biztosítja a társadalmi kohéziót, az egyenlőséget és a környezeti fenntarthatóságot (Makronóm Intézet, 2024).

Az alábbi elemzés a 2017 és 2021 közötti harmonikus növekedési index adatai alapján készült Finnország, Ausztria és Magyarország teljesítményéről. E három ország közül Finnország már korábban említésre került, mint az egyik sikeres példa a jóléti állam modelljére. Ausztria pedig az Európai Unió 2023 legboldogabb országaként ismert, így érdemes megvizsgálni, hogy a mutatók hogyan tükrözik e három ország fejlődését az adott időszakban (**12. ábra**):

12. ábra: Finnország, Ausztria és Magyarország HNI-értékei 2017-2021 között

Forrás: Saját szerkesztés, Makronóm Intézet (2017-2021) alapján

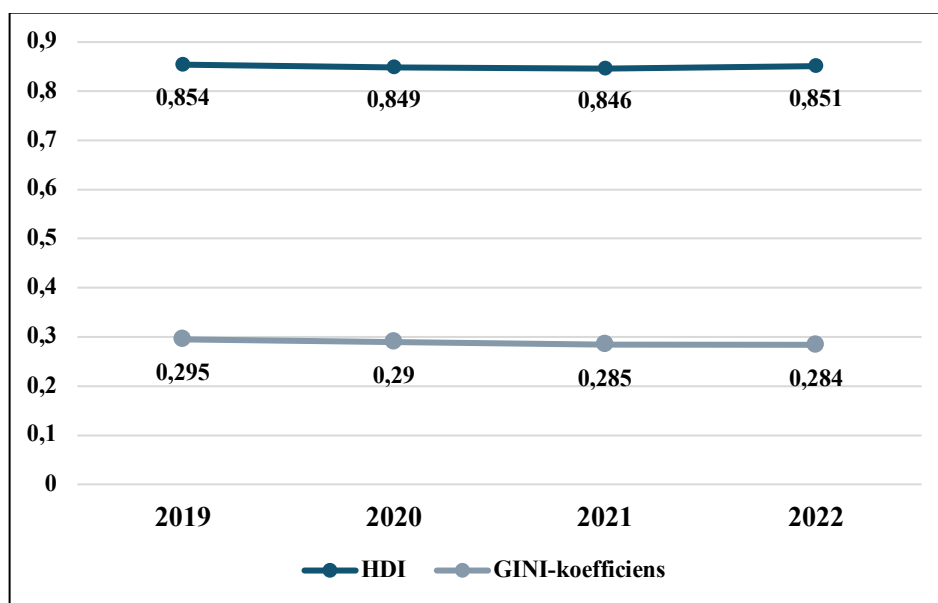
A **Harmonikus Növekedési Index** alkalmazása alapján készült elemzés Finnország, Ausztria és Magyarország teljesítményéről, és érdekes módon különböző eredményeket mutat.

Finnország folyamatosan emelkedett az öt év során, 76-ról 79-re növelve indexét, ami a jóléti állam hatékonyságát és a lakosság életminőségének javulását tükrözi. Ezzel szemben Ausztria mutatói stabilan 75 körül mozogtak, ami az osztrák jóléti rendszer és a magas életszínvonal eredménye. Magyarország esetében az index 2017-ben 54-ről 2021-re 57-re nőtt, ami a legnagyobb növekedést jelzi a három ország között, és tükrözi az ország gazdasági és társadalmi fejlődését, de a COVID-19 világjárvány hatásait is.

A mutatók alakulása tehát azt mutatja, hogy míg Finnország a folyamatos fejlődés útján halad, Ausztria a stabilitásra, Magyarország pedig a reformokra és a külföldi befektetések kihasználására összpontosít.

Magyarország esetében a jóléti mutatók, mint a HDI és a Gini-együttható, azt mutatják, hogy bár az ország fejlődése az elmúlt évtizedekben látványos volt, a nyugat-európai országok szintjéhez képest továbbra is vannak kihívások (**13. ábra**):

13. ábra: HDI és Gini-koefficiens mutatók alakulása Magyarországon 2019-2023 között

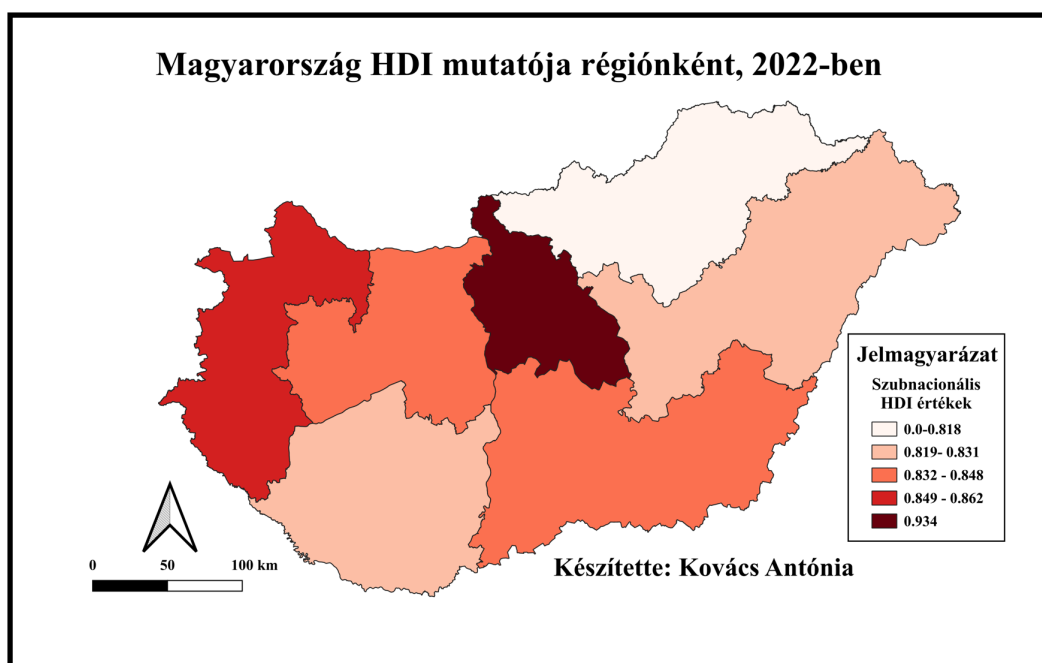

Forrás: Saját szerkesztés, WCED, 1987 alapján

Magyarország HDI értéke az elmúlt években javult, de továbbra is elmarad a nyugat-európai országok szintjétől (UNDP, 2021). Az HDI értékei az elmúlt négy évben 0,854-ről 0,851-re csökkentek, ami azt jelzi, hogy a fejlődés szintje enyhén visszaesett, de a számok még mindig a magas fejlődésű országok kategóriájába tartoznak. Ezzel párhuzamosan a

GINI-koefficiens is csökkent, ami a jövedelmi egyenlőtlenség csökkenését jelzi, a jövedelmek közötti különbségek mérséklődtek, így a gazdasági egyenlőség javulását mutathatja, ami kedvező hatással lehet az HDI értékekre is. Az alacsonyabb jövedelmi egyenlőtlenség hozzájárulhat a társadalmi kohézióhoz, valamint az általános jóléti szint növekedéséhez, mivel a társadalom szélesebb rétegei férnek hozzá a szükséges erőforrásokhoz és szolgáltatásokhoz. Így, bár az HDI enyhe csökkenést mutat, a GINI-koefficiens javulása biztató jel lehet a társadalmi fejlődés szempontjából, hiszen a jövedelmi egyenlőtlenség csökkentése hosszú távon kedvező hatással lehet a társadalmi jólétre és az emberi fejlődésre (UNDP, 2023).

14. ábra: Magyarország HDI mutatói régiók alapján, 2022-ben

Forrás: Saját szerkesztés, UNDP (2023) alapján

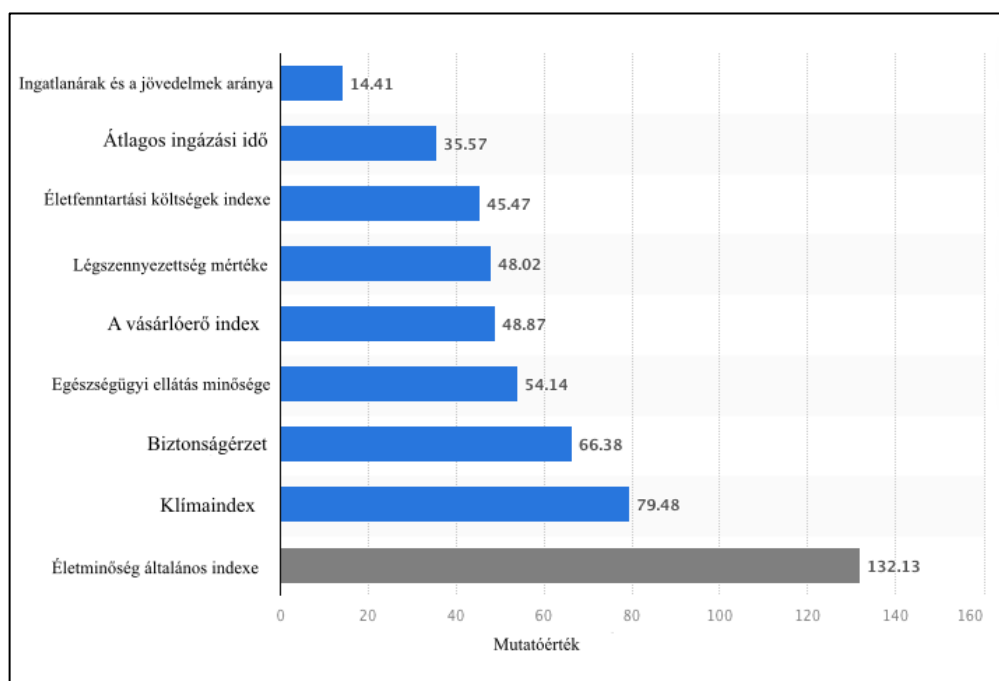
A fenti, **14. ábrán** megtekinthető régiókra bontva Magyarország HDI mutató értékei 2022-ben. Az adatok alapján kijelenthető, hogy az ország különböző régióinak emberi fejlettségi indexe (HDI) jelentős eltéréseket tár fel. A legmagasabb értéket Közép-Magyarország (0,934) érte el, amely Budapest környékének fejlettségével is összefüggésben áll, mivel a főváros gazdasági és kulturális központként kiemelkedő szerepet játszik. Ezt követi Nyugat-Dunántúl (0,862) és Dél-Alföld (0,848), amelyek szintén viszonylag magas fejlettségi mutatóval rendelkeznek.

Ezzel szemben Észak-Magyarország (0,818) és Észak-Alföld (0,831) régiók alacsonyabb HDI értékei arra utalnak, hogy ezek a területek gazdasági és szociális

szempontból hátrányosabb helyzetben vannak. A Közép-Dunántúl (0,848) és Dél-Dunántúl (0,841) régiók eredményei is mutatják, hogy bár ezek a területek jobban teljesítenek, mint a legnagyobb hátrányos helyzetűek, a fővároshoz viszonyítva még mindig jelentős lemaradás tapasztalható.

Az ilyen jellegű regionális eltérések a gazdasági fejlettség, az infrastrukturális lehetőségek és az életminőség különbségeire is rámutatnak, ami a közpolitikák és fejlesztési stratégiák szempontjából is kiemelten fontos.

15. ábra: Magyarország életminőség-indexe, 2023

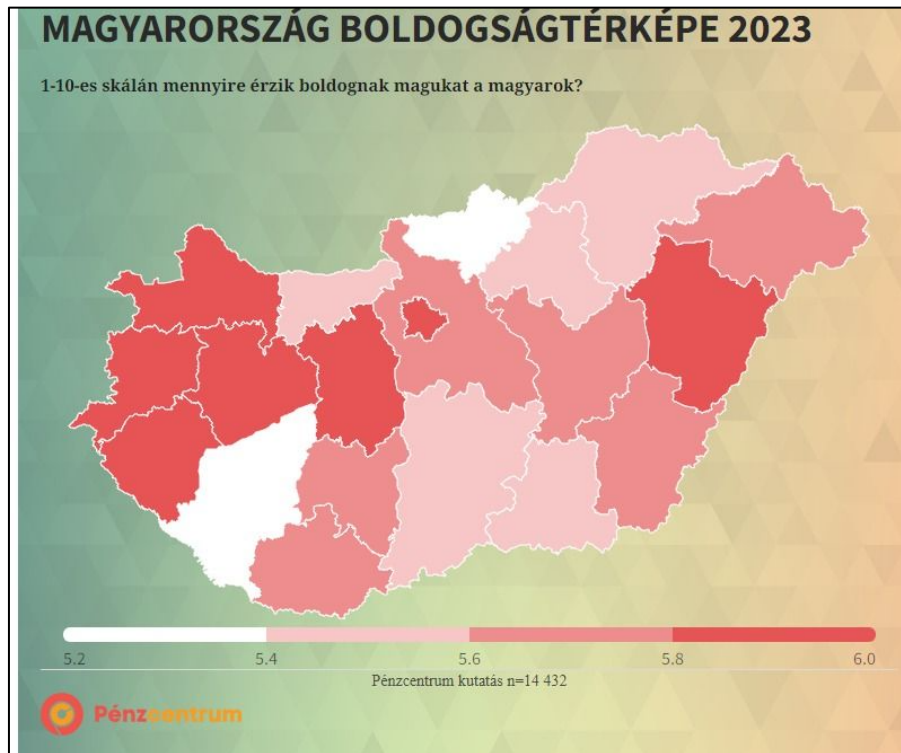
Forrás: Statista.com, 2024

A **15. ábrán** szemléltetem, hogy Magyarország 2023-ban mérsékelt kategóriájú életminőség-indexet ért el, amely 132,13 pontot jelentett. Ez az index több tényező alapján kerül meghatározásra, és a különböző mutatók együttesen adják az ország életminőségét tükröző képet. A legjelentősebb negatív tényezők közé tartozik a vásárlóerő alacsony szintje, amely a jövedelmek és az életszínvonal közötti szakadékot tükrözi. A magyar háztartások vásárlóereje az európai átlaghoz képest alacsonyabb, így kevesebb lehetőséget nyújt az alapvető szükségletek kielégítésére és a jóléti célok megvalósítására.

A másik jelentős tényező, amely az életminőségi indexet befolyásolja, az ingatlanárak és a jövedelmek közötti arány. Az ingatlanpiacon tapasztalható magas árak a lakhatás megfizethetőségének problémáját eredményezik, különösen a városi területeken, ahol az ingatlanárak a jövedelmekhez képest aránytalanul magasak. Ez sokak számára megnehezíti

a lakáshoz jutást, ami tovább csökkenti a lakosság életminőségét, különösen azok számára, akik kisebb keresettel rendelkeznek (Statista, 2024).

16. ábra: Magyarország boldogságtérképe, 2023

Forrás: Pénzcentrum.hu, 2024

A boldogság, mint mutató szoros kapcsolatban áll az életminőséggel, számos tényező, például a GDP, társadalmi támogatás, várható élettartam és szabadság függvénye. A Pénzcentrum által készített boldogságtérkép (**16.ábra**) tanúsága szerint Magyarország különböző régióiban jelentős különbségek mutatkoznak a lakosok boldogságszintjében, ami főként a gazdasági és társadalmi feltételek eltéréseivel magyarázható.

Kovács Imre és társai (2012) kutatásai is alátámasztják, hogy a társadalmi integráció szintje, a gazdasági stabilitás és a foglalkoztatottság szoros összefüggésben áll a lakosság jóllétével és elégedettségével. Az északnyugati régiók, mint például Győr-Moson-Sopron és Vas megye, az ipari beruházások és a kedvező foglalkoztatási mutatók révén stabilabb gazdasági helyzettel rendelkeznek, ami a helyi lakosok magasabb boldogságszintjét is magyarázza. Ezzel szemben az ország keleti és délkeleti régiói, mint Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, gazdasági és társadalmi szempontból nehezebb helyzetben vannak, melynek háttérében a magasabb munkanélküliség, alacsonyabb

életszínvonal és fejletlenebb infrastruktúra áll. Ezek a tényezők kedvezőtlen hatással vannak az ott élők mentális jóllétére és elégedettségére (Kovách et al., 2012).

A boldogságtérkép tehát olyan társadalmi és gazdasági kérdéseket világít meg, amelyek figyelembevételével a helyi és országos szintű döntéshozók hatékonyan csökkenthetik a regionális egyenlőtlenségeket. Én mindenképp jó kezdeményezésnek tartom ennek évenkénti elkészítését, hiszen az infrastruktúra fejlesztése, a munkahelyteremtés, valamint a közösségépítő programok együttesen javíthatják a helyi lakosok életminőségét és boldogság szintjét, ami hosszú távon hozzájárulhat az ország egészének kiegyensúlyozottabb fejlődéséhez. Ezért is különösen fontos, hogy a boldogságtérkép ne csak adatokat szolgáltatson, hanem konkrét cselekvési irányokat is kijelöljön a döntéshozók számára. Az adatok segítségével azonosíthatók azok a területek, ahol az infrastruktúra és a közszolgáltatások fejlesztése, valamint a közösségi programok bővítése a legnagyobb hatást érheti el. Egy ilyen átfogó megközelítés nemcsak a regionális különbségek mérséklésében, hanem a társadalmi kohézió erősítésében is kulcsfontosságú szerepet játszhat.

Elemzésem során egyértelművé vált, hogy a jóllét és a boldogság kérdése alapvető fontosságú mind az egyének, mind a társadalom számára. A gazdasági mutatók, mint például a GDP vagy a foglalkoztatási adatok, ugyan hasznosak lehetnek, de önmagukban nem tükrözik az emberek életminőségét és elégedettségét. A közösségi kapcsolatok, az egyenlő hozzáférés a közszolgáltatásokhoz, valamint az egyéni elégedettség olyan tényezők, amelyek meghatározó szerepet játszanak a boldogság megteremtésében.

Az egyenlőtlenségek csökkentése és a közszolgáltatások javítása nemcsak gazdasági, hanem emberi szempontból is elengedhetetlen, hiszen ezek révén válhatnak fenntarthatóbbá és harmonikusabbá a közösségek. Az egészségügyi és oktatási szolgáltatások minősége, a zöldterületekhez való hozzáférés, valamint a kulturális eseményeken való részvétel mind olyan tényezők, amelyek nemcsak az egyének jóllétét, hanem a társadalom kohézióját is erősítik.

Az eddigi megfigyelések alapján világossá vált, hogy a boldogság és a jóllét összefüggései komplexek, és számos tényező befolyásolja ezeket. E felismerések tükrében most saját kutatásomra térek, amelyben azt vizsgálom, hogyan alakulnak ezek az összefüggések Magyarország különböző népsűrűségű régióiban, és milyen hatással van a közszolgáltatások elérhetősége és minősége az emberek szubjektív boldogságérzetére.

3. Saját kutatás

A kutatásomban Magyarország közszolgáltatásainak minőségét és azok lakosságra gyakorolt hatását vizsgálom, különös figyelmet fordítva a vármegyék népsűrűségére. A 2021 és 2024 közötti adatfeldolgozás lehetőséget adott arra, hogy figyelembe vegyem az aktuális társadalmi-gazdasági trendeket és változásokat. Az elemzés során kiemelten foglalkozom az egészségügyi ellátással, oktatással, zöldterületekkel és közösségi programokkal. A közszolgáltatások minőségének értékelésére a KSH és TeIR adatbázisaiból származó statisztikai adatokat használok, illetve a primer kutatásomban gyűjtött kérdőíves felmérés adatait is elemzem a tárgyévra vonatkozóan. A kutatás célja, hogy feltárja, miként befolyásolják a közszolgáltatások minősége és elérhetősége a lakosság szubjektív jóllétét a különböző népsűrűségű területeken, és megalapozott következtetéseket vonjon le a boldogságot befolyásoló tényezőkről.

3.1. Egészségügy

A szekunder adatelemzésem első része az egészségügyi közszolgáltatások minőségének és szubjektív jóllétre gyakorolt hatásának vizsgálatára összpontosít Magyarországon. Az egészségügyi ellátás elérhetősége és minősége kiemelkedően fontos tényező az emberek általános elégedettsége és életminősége szempontjából. Korábbi kutatások is rámutattak arra, hogy az egészségügyi ellátás minősége és a hozzáférés erősen befolyásolja az egyének jóllétét és biztonságérzetét (Marmot et al, 2020). Magyarországon az orvoshiány és a hosszú várakozási idő problémája az elmúlt években fokozódott, ami a lakosság elégedettségére is negatív hatással van (KSH, 2022).

A kutatásomban először a **dolgozó orvosok száma** és a **várható élettartam közötti** összefüggést vizsgáltam 2019 és 2023 között, hogy feltárjam, milyen hatással van az egészségügyi rendszer ezen aspektusa a lakosság életminőségére. Mivel ebben az esetben lehetőségem volt nagyobb idősoros adatokkal dolgozni, a szélesebb időintervallum választása lehetővé tette a hosszú távú trendek és változások alaposabb megértését. Ezt a kapcsolatot nem vetítettem közvetlenül a boldogságra, így a hosszabb időszak alkalmazása indokolt volt, így a kutatás pontosabb és megalapozottabb következtetéseket tett lehetővé.

Az elemzés eredményei alapján, a két változó között egy enyhe, pozitív korrelációs kapcsolat mutatkozott. A Pearson-féle korrelációs együttható (**R**) 0,3996 értéket vett fel, amely azt jelzi, hogy bár van kapcsolat az orvosok számának növekedése és a várható élettartam között, a kapcsolat nem elég erős ahhoz, hogy az orvosok számát jelentősen meghatározó tényezőnek tekintsük. Az r^2 értéke mindössze 0,1597, ami azt jelzi, hogy az

orvosok számának változása csupán közel csak 16%-ban magyarázza a várható élettartam változását. Ez arra utal, hogy más tényezők is jelentős hatással lehetnek a várható élettartam alakulására, mint például az egészségügyi ellátás minősége, a gazdasági helyzet, valamint a szociális és környezeti tényezők.

A következőkben a boldogság és a várható élettartam közötti kapcsolatát vizsgálom vármegyei szinten. Ez kiemelt jelentőséggel bír, mivel a boldogságot nemcsak az életminőség, hanem az egészségi állapot egyik fontos tényezőjének tekintik. Korábbi kutatások szerint a magasabb boldogságszint összefüggésbe hozható az egészségesebb életmóddal, csökkent stressz-szinttel és jobb mentális állapottal, amelyek mind hozzájárulhatnak a hosszabb élettartamhoz (Diener & Chan, 2011; Steptoe, Deaton & Stone, 2015). Ennek vizsgálatához is korrelációs elemzést alkalmazok, amelyek segítenek megérteni, hogy milyen szorosan kapcsolódik a boldogságérték a várható élettartamhoz, illetve, hogy a boldogságértékek varianciája milyen mértékben magyarázza a várható élettartam változásait, ezek eredményeit az alábbi táblázatban tüntettem fel **(1. táblázat)**:

1. táblázat: A boldogság és a várható élettartam közötti kapcsolat regressziós elemzésének eredményei 2021 és 2023 között

Időszak (év)	R érték	r ² érték
2021	0,3082	0,0950
2022	0,3163	0,1000
2023	0,6917	0,4784

Forrás: Saját szerkesztés, saját kutatás és KSH (2021-2023) alapján

A 2023-as adatok alapján jelentős erősödés figyelhető meg a boldogságérték és a várható élettartam közötti kapcsolatban, amit az **R** érték emelkedése jelez. Míg az előző években (2021 és 2022) a korreláció viszonylag gyenge volt, 2023-ban ez a kapcsolat szorosabbá vált, ami azt jelenti, hogy a boldogság szintje már nagyobb arányban jár együtt a hosszabb élettartammal.

Az **r²** érték növekedése szintén arra utal, hogy a boldogságértékek változása most már jelentősebben magyarázza a várható élettartam eltéréseit, vagyis azokban a vármegyékben, ahol a lakosság boldogabbnak vallja magát, ott a várható élettartam is magasabb. Ez a változás arra enged következtetni, hogy a boldogság és az egészség között 2023-ban megerősödött egy kölcsönhatás, amelyet valószínűleg a társadalmi, gazdasági vagy környezeti tényezők fokozott hatása idézhetett elő. Az emelkedett **r²** érték (ami 2023-ban a variancia majdnem felét magyarázza) különösen fontos, mert azt sugallja, hogy a boldogság

nem csupán kismértékben járul hozzá az élettartamhoz, hanem egyre inkább alapvetőbb tényezővé válik az egészségi állapot alakulásában.

Erre az adatra azért is érdemes nagy figyelmet fordítani, mert a kérdőívem adatai alapján a válaszadók legnagyobb része (43,1%) úgy érezte, hogy az egészségügyi szolgáltatások a legfejletlenebbek hazánkban, és jelentős fejlesztésre szorulnak. Emellett a válaszadók 89,7%-a úgy nyilatkozott, hogy az egészségügy legnagyobb problémája annak minősége. A válaszadók véleménye alapján az egészségügyi szolgáltatásokat szervezettebbé kellene tenni, és megreformálásukra van szükség. A szolgáltatások minőségének javítása tehát nemcsak az egészségi állapot javításához, hanem a társadalmi boldogsághoz is hozzájárulhat, így a kutatásomban szereplő eredmények összhangban vannak azzal, hogy a boldogság és az egészség egyre inkább szoros kölcsönhatásban állnak egymással.

A boldogság és várható élettartam összefüggésének vizsgálata után további elemzést végeztem a boldogságértékek és az egészségügyi rendszerrel összefüggésbe hozható tényezők kapcsolatáról, hiszen a jólét és az életminőség fontos mutatója lehet a boldogság és az egészségügyi rendszerben dolgozó szakemberek száma közötti viszony.

Ennek kapcsán úgy döntöttem, hogy megvizsgálom, vajon van-e összefüggés a boldogságértékek és az adott vármegyében dolgozó orvosok száma között. A vizsgálat során a célom az volt, hogy kiderítsem, vajon azokban a vármegyékben, ahol magasabb a dolgozó orvosok száma, magasabb boldogságértékek tapasztalhatók-e, feltételezve, hogy emiatt a jobb hozzáférés az egészségügyi szolgáltatásokhoz pozitív hatással lehet az általános elégedettségre és boldogságra. A **2. táblázatban** az egyszerűbb és rövidebb szemléltetés miatt a vármegyéket három kategóriába soroltam az orvosszám alapján: alacsony, közepes és magas orvosszámú vármegyék.

Az eredmények alapján azt tudjuk megállapítani, hogy az alacsony orvosszámú vármegyékben, mint például Nógrád, az átlagos boldogságérték némileg alacsonyabb volt, de ez nem különbözött szignifikánsan a közepes orvosszámú vármegyék (pl. Vas, Heves, Komárom-Esztergom) vagy a magas orvosszámú vármegyék (pl. Baranya, Pest megye, Győr-Moson-Sopron) boldogságértékeitől. Ez arra utal, hogy az orvosok száma önmagában nem meghatározó tényező a lakosság boldogságának alakulásában. Az r^2 értékek, amelyek azt jelzik, hogy az orvosok száma milyen mértékben magyarázza a boldogságértékek varianciáját, 2021-ben mindössze 3,2%, 2022-ben 13,5%, 2023-ban pedig 4,2% voltak. Ezek az alacsony értékek azt mutatják, hogy az orvosok száma az adott években csak minimális mértékben járult hozzá a boldogságértékek változásaihoz.

2. táblázat: A vármegyék átlagos boldogságértékei orvosszám-kategóriák szerint 2021 és 2023 között

Vármegyék	2021	2022	2023
	Átlagos boldogságérték		
Alacsony orvosszámú vármegyék (Nógrád)	6,10	4,90	5,20
Közepes orvosszámú vármegyék (Vas, Győr-Moson, Veszprém, Zala, Fejér, Tolna, Heves, Komárom-Esztergom, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Somogy, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, Bács-Kiskun, Borsod-Abaúj-Zemplén)	6,14	5,24	5,66
Magas orvosszámú vármegyék (Budapest (főváros), Pest megye, Hajdú-Bihar, Baranya, Csongrád-Csanád))	6,14	5,32	5,70

Forrás: Saját szerkesztés, saját kutatás és KSH (2021-2023) adatai alapján

A magasabb orvosszám sem járt jelentős boldogságnövekedéssel, és a különböző orvosszámú vármegyék között sem mutatkozott lényeges eltérés a boldogságértékekben. Érdekes adat, hogy a magas orvosszámú vármegyék nem kizárólag a magas népsűrűségű területekre korlátozódnak, ami arra utal, hogy az egészségügyi ellátás kapacitása nem feltétlenül a népsűrűség függvényében alakul.

A népsűrűség és a zsúfoltság azonban fontos tényező lehet az egészségügyi szolgáltatások elérhetőségében és hatékonyságában. A magas orvosszámú vármegyék – például Budapest, Pest megye – ugyan több orvossal rendelkeznek, de ezekben a vármegyékben a lakosság létszáma is jelentősen magasabb, ami zsúfoltsághoz és a szolgáltatások túlterheltségéhez vezethet. Ez megmagyarázhatja, hogy miért nem emelkednek ki a boldogságértékek ezekben a vármegyékben, hiszen a nagyobb népsűrűség miatti hosszabb várakozási idők és a rendszer nagyobb terheltsége ronthatja a lakossági elégedettséget. Ezzel szemben az alacsony népsűrűségű vármegyékben, ahol kevesebb az orvos, de a lakosság is kisebb, az ellátás arányosan kevésbé zsúfolt, ami bizonyos előnyökkel járhat.

Az eredmények tehát arra tesznek utalást, hogy az orvosok száma és a boldogságértékek közötti kapcsolat nem egyértelmű, és a népsűrűség, valamint a zsúfoltság kulcsszerepet játszhat az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a boldogság alakulásában. A boldogságértékeket azonban valószínűleg még komplexebb tényezők

alakítják, például az egészségügyi ellátás minősége, a gazdasági és szociális feltételek, valamint a közösségi támogatottság. Az egészségügyi kapacitás bővítése ugyan fontos, de a lakosság elégedettségének javításához átfogóbb, több szempontot figyelembe vevő megközelítés szükséges, amely a zsúfoltság csökkentését és az egészségügyi rendszer hatékonyságának növelését is magában foglalja.

A kutatásomban a vármegyék népsűrűsége és az egészséggel való elégedettség boldogságérzetre gyakorolt hatását is vizsgálom. A magas népsűrűségű vármegyék, mint Pest, Budapest, Győr-Moson-Sopron, különösen fontosak, mivel ezeken a területeken a fejlettebb infrastruktúra és az elérhetőbb egészségügyi szolgáltatások elvárhatóan nagyobb elégedettséget és boldogságot eredményezhetnek. **(3. táblázat):**

3. táblázat: A vármegyék népsűrűségének, az egészséggel való elégedettségnek és a boldogságérzet közötti kapcsolat regressziós eredményei, 2024

Vármegyék népsűrűség szerint	Átlagos boldogságérzet (10-es skálán)	Átlagos egészséggel való elégedettség	R érték	r ² érték
Alacsony	5,533	4,6	0,01163	0,00014
Közepes	6,634	4,063	0,36819	0,00014
Magas	7,313	4,146	0,41098	0,16890

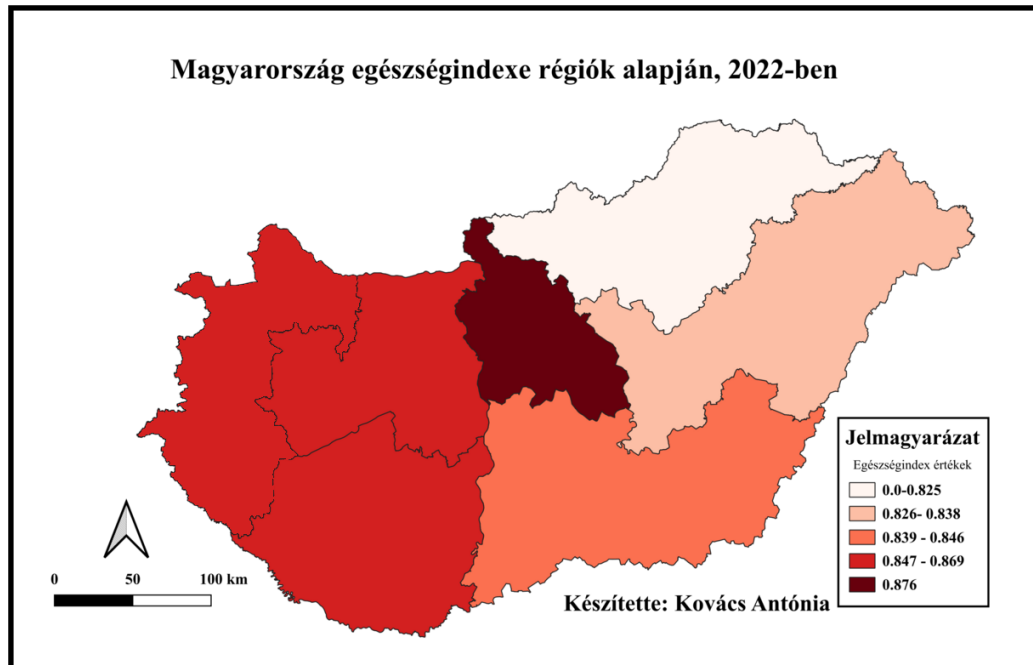
Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés, 2024

A felvetésem szerint a magas népsűrűségű területeken az egészséggel való elégedettség szorosabb kapcsolatot mutat a boldogságérzettel, mivel az elérhetőség és a minőség erőteljesebb hatást gyakorol. Ez az összefüggés az eredmények alapján az alacsony népsűrűségű vármegyékben gyakorlatilag elhanyagolható, a közepes népsűrűségű területeken ez a kapcsolat erősebb, a magas népsűrűségű területeken közepesen erős pozitív kapcsolatot (**R=0,41098**) találtam.

Ez az eltérés valószínűleg abból fakad, hogy az alacsony népsűrűségű területeken az egészséggel való elégedettség nem annyira meghatározó a boldogság szempontjából, mivel a lakosság boldogságát inkább más tényezők befolyásolhatják, amiket majd a következő fejezetekben vizsgálok meg. Fontos megjegyezni, hogy a regresszió számításait a kérdőív válaszai alapján végeztem, az átlagértékek kizárólag az eredmények összegzésére szolgálnak. Ez a módszertan segít megérteni az eltérő népsűrűségi területek közötti

különbségeket, valamint az egészséggel való elégedettség szerepét a boldogság alakulásában.

17. ábra: Magyarország egészségindexe régióként, 2022-ben

Forrás: Saját szerkesztés, KSH (2022) alapján

A 17. ábra alapján **Közép-Magyarország** kiemelkedik a legjobb egészségügyi mutatóikkal, mivel ezek a területek a legnagyobb népsűrűséggel és legfejlettebb infrastruktúrával rendelkeznek, így a hozzáférés és az ellátás minősége is magasabb. **Nyugat-Dunántúl** (0,868) és **Dél-Dunántúl** (0,851) hasonlóan kedvező mutatókkal bírnak, mivel ezek a régiók is gazdaságilag fejlettek, de kisebb népsűrűséggel rendelkeznek, ezért az ellátás elérhetősége valamelyest korlátozottabb. A **Dél-Alföld** (0,846) és **Közép-Dunántúl** (0,851) értékei viszonylag magasabbra tehetők, de az egészségügyi infrastruktúra itt még nem éri el a fővárosi szintet. Ezzel szemben **Észak-Magyarország** (0,825) és **Észak-Alföld** (0,838) mutatói alacsonyabbak, ami a gyengébb gazdasági helyzetre és az egészségügyi szolgáltatások korlátozottabb hozzáférhetőségére utal, jellemzően alacsonyabb népsűrűségű, vidéki területeken. Ez alátámasztja, hogy az egészségügyi szolgáltatások minősége és elérhetősége nemcsak az infrastruktúra fejlettségétől, hanem a területi sajátosságoktól is függ, és a regionális különbségek csökkentése érdekében további fejlesztésekre van szükség a vidéki területeken.

3.2. Oktatás

A kutatásom második része az oktatási rendszer minőségének vizsgálatára összpontosít Magyarországon. Az oktatás nem csupán ismereteket közvetít, hanem fontos szerepet játszik az egyének életminőségében és társadalmi jólétében is. A kutatások azt mutatják, hogy az oktatás minősége és hozzáférhetősége közvetlen kapcsolatban áll az emberek életkörülményeivel, gazdasági lehetőségeivel, társadalmi mobilitásával és személyes jólétével (OECD, 2021).

Az oktatásban rejlő társadalmi és gazdasági hatások figyelembevételével fontos, hogy a tanulói elégedettség és a megfelelő oktatási környezet biztosított legyen.

A tanulói elégedettség, különösen az iskolai környezetben, közvetlenül összefügg az oktatás minőségével. A Walden University és az OECD kutatásai szerint a túlszűfolt osztálytermek nemcsak a tanulói figyelem csökkenéséhez, hanem a tanulók egyéni szükségleteinek kielégítésében is komoly problémákat okoznak. Ha túl sok tanuló van egy osztályban, a tanárok nem képesek minden diákra kellő figyelmet fordítani, különösen azoknak, akik lemaradásban vannak vagy speciális támogatást igényelnek. Ennek következményeként a tanulók nem kapják meg azt a személyre szabott segítséget, amelyre szükségük lenne fejlődésükhöz, és ez közvetlenül befolyásolja a tanulási eredményeket. A túlszűfoltóság hatása különösen hátrányosan érinti a gyengébben teljesítő diákokat, akik nem tudják elérni a szükséges támogatást, ami a tanulmányi eredmények csökkenéséhez vezethet (Walden University, n.d.), (OECD, 2017).

A tanuló-iskola arány, amely a tanulók számát viszonyítja az iskolák számához, kulcsfontosságú mutatója a vármegyék oktatási zsúfoltságának. Az alábbiakban a különböző vármegyék tanulói létszámát és az iskolák számának arányát számítottam ki, és a zsúfolttságot három kategóriába soroltam (**4. táblázat**):

- **Kevésbé zsúfolt:** amikor egy iskolára 150 tanuló vagy annál kevesebb,
- **Közepesen zsúfolt:** amikor egy iskolára 150 és 200 közötti tanuló,
- **Túlszűfolt:** amikor egy iskolára 200-nál több tanuló jut.

A **4. táblázatot** egy egyszerűsített formában ábrázolom itt, hogy könnyebben lehessen értelmezni az adatokat. Az évről évre történő változások alapján jól látható, hogy a **túlszűfoltosság** és **népsűrűség** közötti összefüggés szoros, azonban az iskolák számára szükséges kapacitás optimalizálására mindenképpen figyelmet kell fordítani, hogy a jövőben a tanulási környezet minősége ne szenvedjen csorbát.

4. táblázat: A magyarországi vármegyék oktatási zsúfoltsági szintjei 2021-2023 között, a tanulói létszám, iskolák számának aránya és népsűrűség alapján

Időszak (év)	Zsúfoltság mértéke	Átlagos tanuló- iskola arány	Átlagos vármegyei népsűrűség
2021	Kevésbé	138	72,1
	Közepesen	175	69,15
	Túlzsúfolt	223	109
2022	Kevésbé	72	71,5
	Közepesen	178	69,85
	Túlzsúfolt	225	113,44
2023	Kevésbé	138	70,9
	Közepesen	179	69,35
	Túlzsúfolt	227	113,5

Forrás: KSH adatai alapján saját kutatás és szerkesztés, 2024

Túlzsúfolt vármegyék (Budapest (főváros), Pest, Győr-Moson-Sopron)): Ezek a vármegyék rendelkeznek a legmagasabb tanuló-iskola aránnyal és népsűrűséggel, ami több problémát is felvet. Bár a főváros és Pest megye gazdaságilag fejlettek, a magas népsűrűség és a koncentrált iskolai létszámok gyakran túlterhelik az oktatási intézményeket. A túlzsúfoltság következményeként a tanulók és tanárok közötti interakciók csökkenhetnek, ami negatívan befolyásolhatja a tanulási minőséget. Az ilyen területeken a magas tanulói létszám mellett az iskolák gyakran nem rendelkeznek elég kapacitással az optimális oktatás biztosításához. A túlzsúfoltságot leginkább az általános- és középszintű intézmények érzékelhetik, de az felsőoktatás is jelentős terhelés alatt állhat. Ezen területeken a tanuló-iskola arány és a népsűrűség 2021 és 2023 között stabilan magas maradt, és jelentős hatással van a mindennapi oktatási környezetre.

Közepesen zsúfolt vármegyék (minden olyan vármegye, amely nem sorolható sem a magas, sem az alacsony népsűrűségű kategóriába): A közepesen zsúfolt területek szintén viszonylag magas tanuló-iskola arányokkal rendelkeznek. Az oktatás terhelése ezen területeken magasabb, mint a kevésbé zsúfolt területeken, de alacsonyabb, mint a túlzsúfolt

területeken. A közepes zsúfoltságú területek gyakran találhatóak közép- és kisebb városokban, ahol az iskolák kapacitása már nem képes teljes mértékben kielégíteni a növekvő oktatási igényeket, de még nem ér el olyan magas szintet, mint a fővárosi területeken. A közepesen zsúfolt területek tanuló-iskola aránya 2021 és 2023 között stagnált, de a népsűrűség itt is hatással van az oktatás minőségére. A közepes zsúfoltságú iskolák még képesek kezelni az oktatási igényeket, de az iskolarendszer továbbra is kapacitásbővítést igényel, hogy a jövőben megfelelő oktatási környezetet biztosítson.

Kevésbé zsúfolt területek (Nógrád): A kevésbé zsúfolt területek, alacsonyabb tanuló-iskola aránnyal és népsűrűséggel rendelkeznek. Itt az iskolák kevésbé terheltek, ami jobb tanulási környezetet biztosíthat a diákok számára. Az alacsonyabb népsűrűség és a kisebb létszámú iskolák lehetővé teszik, hogy a tanulók több figyelmet kapjanak, és így kedvezőbb oktatási eredmények várhatóak. Az alacsony tanuló-iskola arányok azt mutatják, hogy ezen területeken az oktatási infrastruktúra jobban képes alkalmazkodni a tanulók számához, és az iskolák kapacitásai nem ütköznek olyan problémákba, mint a túlszúfolt területeken.

A táblázat adatai arra engednek következtetni, hogy a zsúfoltság csökkentéséhez és a minőségi oktatás biztosításához nemcsak az iskolák számának növelésére van szükség, hanem a meglévő iskolák kapacitásainak optimalizálására is. Továbbá, a túlszúfoltság és a népsűrűség összefüggése arra is rámutat, hogy a gazdaságilag fejlettebb, sűrűbben lakott területeken az oktatás terhelése gyakran magasabb, amit hosszú távon kezelni kell. Azonban fontos megemlíteni, hogy tanuló-iskola arány és népsűrűség nem az egyedüli tényezők, amelyek befolyásolják az oktatás minőségét.

A kutatás ezen szakaszában arra kerestem a választ, hogy az oktatással elégedetlen válaszadók közül a magas népsűrűségű területeken élők boldogságszintje eltér-e az alacsonyabb népsűrűségű területeken élőkétől. Az alapfelvetésem abból indult ki, hogy a magasabb népsűrűségű területeken, ahol az infrastruktúra és a szolgáltatások – például az oktatás – elvileg fejlettebbek lehetnek, a boldogságszint akár magasabb is lehet, még az elégedetlen válaszadók körében is. Az elemzéshez kizárólag az oktatással elégedetlen válaszadókat vizsgáltam, és csoportosítottam őket lakhelyük népsűrűsége alapján (alacsony, közepes, magas). Minden népsűrűségi csoportban kiszámítottam az átlagos boldogságszintet, amelyet az oktatással való elégedettség szintjének mérőszámaként használtam (5. táblázat).:

5. táblázat: Az oktatással elégedetlen válaszadók száma boldogságszintje vármegyei népsűrűség szerint, 2024-ben

Vármegyék népsűrűség szerint	Átlagos boldogságérzet (10- es skálán)	Elégedetlen válaszadók száma (db)
Alacsony	6,00	4
Közepes	6,38	53
Magas	7,06	17

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés, 2024

Az eredmények azt mutatják, hogy az alacsony népsűrűségű területeken az elégedetlen válaszadók átlagos boldogságszintje 6,00, míg a közepes népsűrűségű területeken 6,38, a magas népsűrűségű területeken pedig 7,06 volt. Ez arra enged következtetni, hogy bár ezek a válaszadók az oktatással elégedetlenek, a magasabb népsűrűségű területeken élők boldogságszintje relatíve magasabb, valószínűleg más, kedvezőbb környezeti vagy szociális tényezők hatására.

A **4. és 5. táblázat** eredményei alapján azt a következtetést vonhatjuk le, hogy bár az oktatással elégedetlen válaszadók boldogságszintje és az oktatás területi túlszűfolttsága között nem található egyértelmű közvetlen kapcsolat, a magas népsűrűségű területeken élő elégedetlen válaszadók boldogságszintje viszonylag magasabb volt (átlagosan 7,06), mint az alacsonyabb népsűrűségű területeken élőké. Ezt kedvezőbb környezeti és szociális tényezők, például gazdasági fejlettség vagy szélesebb szolgáltatási kör magyarázhatják. Ugyanakkor a magas népsűrűség túlszűfolttsággal is jár, amely hosszabb távon, a tanuló-iskola arányok növekedésén keresztül, negatívan hathat az oktatási környezet minőségére és közvetetten a boldogságszintre is. Bár a túlszűfolt területek gazdasági fejlettsége rövid távon kompenzálhatja az elégedetlenséget, hosszabb távon a magas tanulói létszám és az intézmények korlátozott kapacitása olyan problémákat eredményezhet, amelyek mind az oktatási minőség, mind a boldogságszint csökkenéséhez vezethetnek. Így a túlszűfolttság kérdése kiemelten fontos, hiszen a népsűrűségből adódó kedvező tényezők sem tudják teljes mértékben ellensúlyozni az oktatási rendszer terhelését.

Ennek fejében szerettem volna megvizsgálni, hogy az iskolai végzettség hogyan befolyásolja a közszolgáltatások minőségének megítélését, mivel az iskolázottság hatással lehet az egyének elvárásaira és véleményére a közszolgáltatásokat illetően. A különböző

iskolai végzettségek eltérő hozzáállást eredményezhetnek, ami segíthet megérteni a közszolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettség különbségeit (6. táblázat):

6. táblázat: A közszolgáltatásokkal való elégedettségi szint az iskolai végzettség függvényében (db válaszadó)

Közszolgáltatásokkal való elégedettségi szint	Iskolai végzettség			
	8 általános	Középfokú érettségi nélkül	Középfokú érettségivel	Felsőfokú
1	0	0	3	3
2	1	2	13	4
3	1	8	19	10
4	1	6	35	24
5	0	1	24	9
6	0	0	5	5

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés, 2024

Az 6. táblázat alapján egyértelműen megfigyelhető, hogy a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők (különösen a középfokú érettségivel és felsőfokú végzettségűek) jellemzően a magasabb elégedettségi szinteket választották (4, 5, és 6). Az alacsonyabb iskolai végzettségűek (különösen a 8 általánossal és középfokú végzettséggel rendelkezők érettségi nélkül) kevésbé jelennek meg a magasabb elégedettségi kategóriákban, ami arra utalhat, hogy van összefüggés az iskolai végzettség és a közszolgáltatásokkal való elégedettség között.

Hogy megtudjam, valóban van-e összefüggés a két tényező között, függetlenségvizsgálatot végeztem, amelynek célja a két vizsgált tényező közötti lehetséges összefüggés feltárása volt. Ennek érdekében a Khi-négyzet próba módszerét alkalmaztam, amely egy széles körben használt statisztikai eszköz a változók közötti kapcsolat vizsgálatára. Az elemzés során megállapítottam, hogy a szabadságfok 15, míg a Khi-négyzet értéke 16,108 volt.

A Khi-négyzet próba eredményeit követően egy eloszlási vizsgálatot is végeztem, amelynek célja a kapcsolat szignifikanciájának megerősítése volt. A vizsgálat 5%-os szignifikanciaszinten történt. Az eredmények alapján megállapítottam, hogy a Khi-négyzet próba értéke, amely 24,9958 volt, lényegesen nagyobb, mint az χ^2 értéke (16,108). Ez a

megállapítás arra utal, hogy a két vizsgált változó közötti kapcsolat *nem szignifikáns*, és ezáltal elmondhatjuk, hogy a két tényező független egymástól e tekintetben.

3.3. Zöldterületek

Az egy főre jutó zöldterület fontos mutatója a települések fejlettségének és fenntarthatóságának, mivel alapvetően befolyásolja a közösségek életminőségét. A városi zöldterületek, különösen az önkormányzati tulajdonú parkok és kertek, minden lakos számára hozzáférhetőek, így hozzájárulnak a társadalmi egyenlőséghez, miközben rekreációs lehetőségeket kínálnak.

A zöldterületek használata vármegyénként jelentős különbségeket mutatnak, ennek gyakorisága és a vármegyék fejlettségi szintje közötti összefüggéseket több kutatás is vizsgálta. Például a KSH 2022-es jelentése szerint a települések önkormányzati tulajdonban lévő zöldterületei minden lakos és látogató számára elérhetőek, ezáltal csökkentik a társadalmi különbségeket, fejlesztik a települést, segítik a turizmus fejlődését, hozzájárulnak a lakók jóllétéhez és a település képének alakításához (KSH, 2022).

A kérdőívemben arra kértem a kitöltőket, hogy jelöljék meg a zöldterület-használat gyakoriságát az alábbi kategóriák szerint: *naponta, hetente, havonta, ritkábban vagy soha*. Ezekből az adatokból származnak az alábbi megállapítások (**7.táblázat**):

7. táblázat: A zöldterületek használatának gyakorisága vármegyei népsűrűség szerint, 2024-ben (%)

Használat (%)	Vármegyék népsűrűségi kategóriái		
	Alacsony	Közepes	Magas
Napi	12	20	30
Heti	45	50	50
Havi	30	25	15
Ritkábban vagy soha	13	5	5

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés, 2024

Az alacsonyabb népsűrűségű vármegyékben, mint Somogy, Tolna, és Békés vármegyék, a heti és havi zöldterület-használat dominál, ami arra utal, hogy itt a zöldterületek könnyű hozzáférhetősége és a természetközeli életmód integrált része a mindennapoknak. Azonban a napi használat viszonylag alacsony, ami meglepő lehet, hiszen ezek a területek nagyban támaszkodnak a zöldterületekre, mint közösségi és rekreációs

terekre. Ez talán arra vezethető vissza, hogy a kisebb lakosságszám miatt a zöldterületek inkább alkalmi rekreációt szolgálnak, semmint napi aktivitásokat.

A **közepes népsűrűségű vármegyékben** a lakók szinte mindennapi kapcsolatban állnak a zöldterületekkel, amelyeket jellemzően közparkok és kertvárosi területek formájában vesznek igénybe. Az arányok alapján ezek a területek valódi átmenetet képeznek a ritkábban lakott vidékek és a sűrűbben urbanizált területek között, ahol a zöldterületek még mindig viszonylag könnyen hozzáférhetők és rendszeres rekreációs lehetőséget biztosítanak.

A **magasabb népsűrűségű vármegyékben**, mint Pest, Budapest, Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom, a napi és heti zöldterület-használat a hangsúlyosabb. Érdekes módon, a ritkábban vagy soha nem használt kategória itt is csak 5%-os aránnyal szerepel, ami azt jelzi, hogy még a sűrűn urbanizált területeken is erőteljes igény mutatkozik a zöldterületek használatára. A magasabb napi használat meglepő lehet, hiszen a városi környezetben általában korlátozottabbak a zöldterületek. Ez azonban arra utalhat, hogy a városlakók számára a zöldterületek kulcsfontosságú szerepet töltenek be a rekreáció és a stresszkezelés terén, különösen a nagyvárosi környezetben.

Az eredmények alapján a vármegyék közötti eltérések jól tükrözik a vidéki és városi életmód különbségeit. Véleményem szerint az alacsonyabb népsűrűségű területeken érdemes lenne ösztönözni a napi zöldterület-használatot például közösségi programokkal, míg a városi területeken a zöldterületek bővítése és elérhetőségének javítása lehetne a fő cél, hogy minden lakos számára biztosított legyen a rendszeres kapcsolat a természettel.

Ezek után kíváncsi voltam arra, hogy a zöldterületek látogatásának gyakorisága és a boldogság szintje közötti tárható-e fel kapcsolat, a különböző népsűrűségű területeken. Úgy gondolom, hogy a zöldterületek látogatásának gyakorisága pozitív hatással lehet az emberek boldogságára, mivel a természet közelsége csökkenti a stresszt, javítja a mentális egészséget és növeli az általános életminőséget. Persze ez a kapcsolat különböző mértékben érvényesülhet a népsűrűség függvényében, mivel az alacsony népsűrűségű területeken a zöldterületek könnyebb elérhetősége erősebb hatást eredményezhet, míg magas népsűrűségű környezetben a korlátozott hozzáférés gyengítheti ezt az összefüggést.

Ennek során a jelenlegi, 2024-re vonatkozó boldogság adatokat használtam, amelyeket az általam összeállított kérdőív segítségével gyűjtöttem. A zöldterületek látogatásának gyakoriságát én egy 4-pontos skálán mértem, ahol 1 azt jelentette, hogy "ritkábban", míg 4 azt, hogy "naponta".

Ezen összefüggés feltárására kereszttábla-elemzést, Khi-négyzet próbát használtam, hogy megtudjam van-e statisztikailag szignifikáns kapcsolat a zöldterületek látogatásának

gyakorisága és a boldogság között az egyes népsűrűségi kategóriákban. Az eredmények arra utalnak, hogy a zöldterület-látogatás gyakorisága és a boldogság közötti kapcsolat nem mutatott statisztikailag szignifikáns összefüggést. **(8. táblázat):**

8. táblázat: A zöldterületek látogatásának gyakorisága és boldogság közötti kapcsolat vármegyei népsűrűség szerint, 2024-ben

Vármegyék népsűrűségi kategóriái	p-érték	Kapcsolat
Alacsony	0,9505	X
Közepes	0,157	X
Magas	0,9965	X

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés, 2024

Ennek oka lehet, hogy bár a zöldterületek látogatásának gyakorisága eltérő lehet a különböző területeken, a boldogság szintjét nem feltétlenül befolyásolja közvetlenül a zöldterület használatának gyakorisága. Más tényezők, mint a személyes preferenciák, a közösségi kapcsolatok vagy a környezet minősége, valószínűleg nagyobb hatással vannak a boldogságra, mint a zöldterület-látogatás gyakorisága. Ezen kívül a zsúfolt városi környezetekben a zöldterületek napi használata nem mindig vezet a boldogság növekedéséhez, mivel ezek a területek nem mindig biztosítanak nyugodt környezetet a kikapcsolódáshoz.

A **9. táblázatban** szereplő Duál-mutató értékek két fontos környezeti mutatót tartalmaznak: **az egy lakosra jutó önkormányzati tulajdonú zöldterület mértékét** és **az egy lakosra jutó elszállított települési hulladék mennyiségét**, 2019 és 2022 közötti adatok alapján.

A Duál-mutatók értékelése alapján az egy főre jutó zöldterület nagysága és az elszállított települési hulladék mennyisége évről évre kis mértékben változott, ami alátámasztja, hogy ezek a környezeti tényezők viszonylag stabilak rövid időszakon belül. Ezek az adatok az elérhetőség miatt származnak a 2019-2022 közötti időszakból, de a mutatók viszonylag stabil állása alapján feltételezhetjük, hogy jelenlegi, 2024-es állapot elemzése jól tükrözi az előző évekhez hasonló trendeket, így az eredmények megbízhatóbban tükrözik a zöldterületek használatát és a hulladékkezelés szükségleteit.

9. táblázat: Környezetvédelmi duál-mutatók Magyarországon (2019–2022): Egy főre jutó zöldterület és hulladékmennyiség változása

Mutató	Duál-mutató értékei			
	2019	2020	2021	2022
Egy lakosra jutó önkormányzati tulajdonú zöldterület (m ²)	6,433	5,066	6,078	7,882
Elszállított települési hulladék, egy lakosra (tonna)	1,166	1,146	1,184	1,156

Forrás: KSH adatok alapján saját kutatás és szerkesztés, 2024

Az **országos átlag feletti vármegyék** jelentősen meghaladják az átlag alatti vármegyék értékeit. Az átlag feletti vármegyékben 2019 és 2022 között 6,365-ször nagyobb a zöldterület egy főre jutó mértéke, mint az átlag alatti vármegyékben. A kérdőív adatai szerint azonban ezek a nagyobb zöldterületek nem mindig járnak együtt intenzívebb használattal. Például Fejér vármegyében a használat gyakorisága nem olyan magas, mint a sűrűbben lakott Pest vármegyében, ahol a nagyobb népesség és a kisebb egy főre jutó zöldterület ellenére magasabb a heti és havi használat.

Ez az eltérés arra mutat rá, hogy a nagyobb zöldterület-ellátottság önmagában nem garantálja a zöldterületek intenzív kihasználtságát. A használat gyakoriságában ugyanis nagy szerepe van a zöldterületek elérhetőségének, az infrastruktúra minőségének (pl. parkok, sportpályák, játszóterek, közlekedési kapcsolatok) és a lakosság életmódjának. A kérdőív eredményei alapján az infrastrukturálisan jobban ellátott, de kisebb zöldterületek is képesek kielégíteni a városi lakosság igényeit, ami különösen igaz a sűrűn lakott Pest megyében.

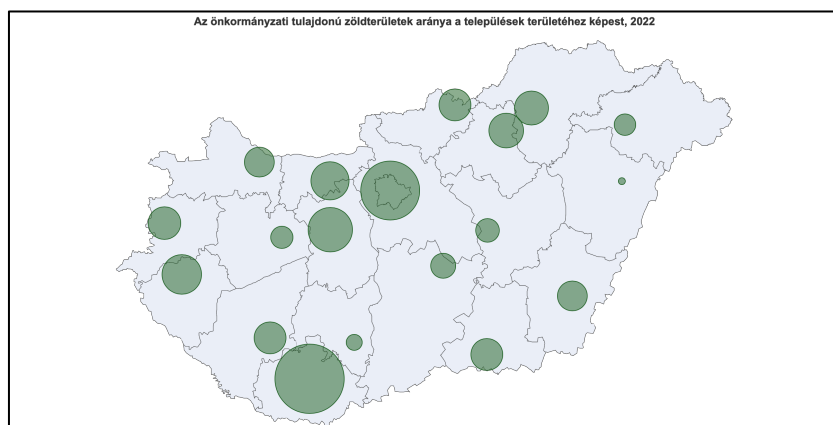
Az elszállított települési hulladék mutatója, amely 1,163-szor magasabb az országos átlag feletti vármegyékben 2019 és 2022 között, szintén tükrözi a látogatottság intenzitását és a karbantartási igényeket. Az intenzívebben látogatott, sűrűbben lakott területeken több hulladék keletkezik, ami megterheli az önkormányzati hulladékgazdálkodási rendszereket.

Pest és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyékben, ahol viszonylag magas a zöldterületek használati gyakorisága, külön figyelmet kell fordítani a hulladékgyűjtésre és -

kezelésre. Ezeken a helyeken a fenntartható várostervezés részeként érdemes tovább erősíteni a hulladékgazdálkodási kapacitásokat, hogy az egyre növekvő látogatottság mellett is biztosítani lehessen a megfelelő színvonalat.

A következőkben két ábrát szeretnék bemutatni, amelyek a Központi Statisztikai Hivatal 2022-es adataira épülnek, és Magyarország településeinek zöldterületeit elemzi két külön szempont alapján.

18. ábra: Az önkormányzati tulajdonú zöldterületek aránya a települések területéhez képest, 2022

Forrás: KSH, 2023

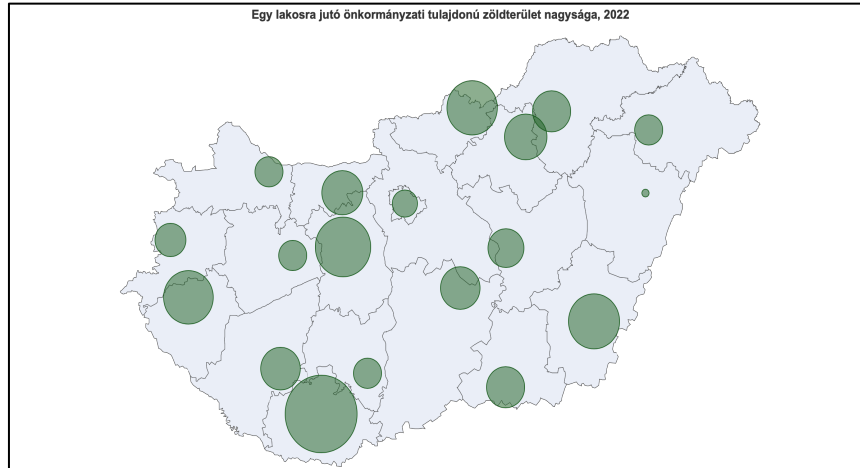
A térkép (**18. ábra**) azt szemlélteti, hogy az önkormányzati tulajdonban lévő zöldterületek aránya hogyan viszonyul az egyes települések teljes területéhez, míg a második térkép (**19. ábra**) az egy főre jutó zöldterületek nagyságát jeleníti meg. A térképeken látható buborékok mérete alapján megfigyelhető, hogy a zöldterületek eloszlása országos szinten nem egyenletes.

A **18. ábra** arra enged következtetni, hogy a nagyobb városokban – mint például Budapesten és a megyei jogú városokban – kiemelkedően magas zöldterület-arány valósul meg, ami nemcsak a helyi fejlesztési politikák, hanem a környezetvédelmi és városképi törekvések eredménye. Ez összhangban áll a Közép-Magyarország régióban mért magas zöldterület-használati gyakorisággal, hiszen a sűrűn lakott városi környezetben a lakosok számára kiemelt jelentőségűek ezek a rekreációs helyszínek.

A **19. ábrán** szereplő, egy főre jutó zöldterületi arányok alapján látható, hogy az alacsonyabb népsűrűségű vidéki területeken magasabb az egy főre jutó zöldterület mértéke. Ezt az eredményeket erősítik meg a kérdőíves válaszok is, amelyek Észak-Magyarország és Nyugat-Dunántúl régiókban magas zöldterület-használati arányt mutatnak, amelyeket az alacsonyabb népsűrűség és jobb hozzáférhetőség is ösztönözhet. A nagyobb egy főre jutó

zöldterületi ellátottság ezen régiókban kedvező feltételeket biztosít a lakosság számára a testi-lelki egészség megőrzéséhez, miközben elősegíti a rekreációs, pihentető tevékenységeket.

19. ábra: Egy lakosra jutó önkormányzati tulajdonú zöldterület nagysága, 2022

Forrás: KSH, 2023

A települési zöldterületek nemcsak a helyi közösségek életminőségét javítják, hanem hozzájárulnak a gazdasági és turisztikai fejlődéshez is. A kérdőíves eredmények és a KSH adatok alapján megállapítható, hogy a zöldterületek hozzáférhetősége és intenzív használata szorosan összefügg a régiók fejlettségi szintjével, az infrastruktúra minőségével és a népsűrűségi sajátosságokkal. A zöldterületek megőrzése különösen fontos, mivel nemcsak a testi és lelki egészség szempontjából játszanak kiemelkedő szerepet, hanem elősegítik a szabadidő aktív és pihentető eltöltését is. A gazdag zöldfelületek nemcsak növelik a városok esztétikai vonzerejét, hanem hozzájárulnak a gazdasági és turisztikai fejlődéshez is, hiszen vonzóbbá teszik a településeket a látogatók számára (KSH, 2023).

3.4. Kulturális lehetőségek

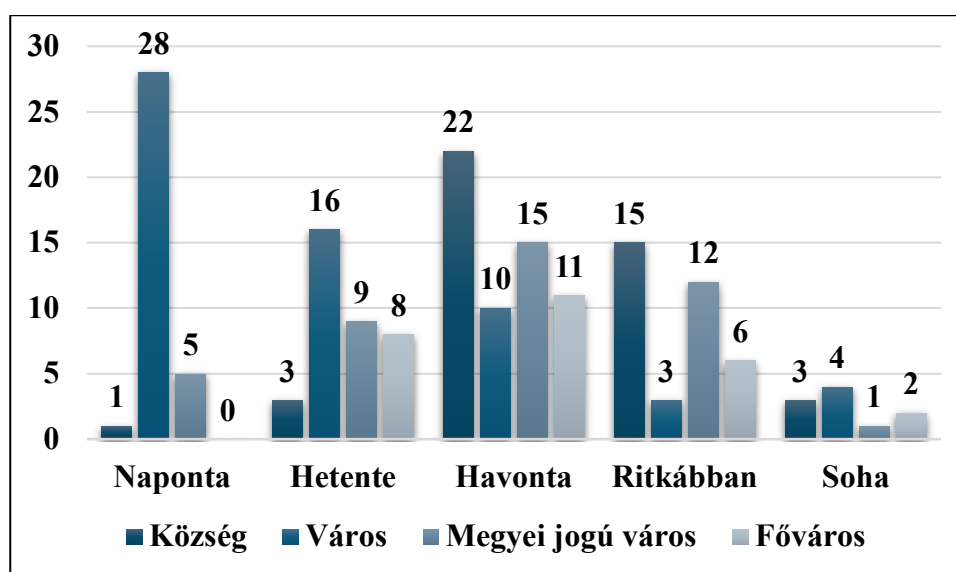
A kulturális lehetőségek elérhetősége és bősége fontos szerepet játszik a települések fejlődésében és a helyi közösségek életminőségének javításában. A kulturális rendezvények, létesítmények és programok nemcsak szórakozást nyújtanak, hanem hozzájárulnak az emberek személyiségének fejlődéséhez, erősítik a közösségi kötődést, megőrzik a helyi identitást és hagyományokat.

A kulturális élet bővülése nemcsak a helyi közösségnek kedvez, hanem növeli a közösségek vonzerejét is, vonzóbbá téve azokat a turisták és a potenciális új lakosok számára. Emellett a kulturális események és kulturális létesítmények fontos gazdasági

tényezőt jelenthetnek, pozitívan befolyásolhatják a helyi identitást, és hozzájárulhatnak a helyi gazdaság ösztönzéséhez, munkahelyek teremtéséhez és a közösségi aktivitás növeléséhez.

A kérdőív során kiemelt figyelmet fordítottam a közösségi programok szerepére, mivel ezek alapvető hatással lehetnek a résztvevők közérzetére és életminőségére. A célom az volt, hogy feltérképezzem, hogyan alakul a közösségi eseményekhez való hozzáférés és részvétel gyakorisága a különböző településtípusok között, és milyen hatással lehet ez a mindennapi boldogságérzetre (20. ábra):

20. ábra: A közösségi programok látogatottságának gyakorisága településtípusonként (db)

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés, 2024

Az adatok azt mutatják, hogy a közösségi programok látogatottságában jelentős különbségek figyelhetők meg a településtípusok között. Míg a városokban és a megyei jogú városokban viszonylag magasabb a közösségi programokon való részvétel, a főváros és a községek esetében ezek gyakorisága enyhén eltérő képet mutat. A városokban és a megyei jogú városokban a résztvevők gyakrabban élnek a programlehetőségekkel, leginkább a havi és ritkább látogatások dominálnak. Ezzel szemben a községekben, ahol kevesebb kulturális és közösségi lehetőség áll rendelkezésre, a látogatók gyakran az egyébként ritkábban szervezett programokat választják, de a közösségi rendezvények látogatása ott is inkább a havonta történik.

A főváros esetében a közösségi programok látogatása szintén ritkábban fordul elő, ami összefügghet a gazdagabb szórakozási és kulturális lehetőségekkel, valamint a nagyobb

választékkal. Összességében elmondható, hogy a településtípusok közötti eltérések a közösségi programok látogatottságában a helyi lehetőségek elérhetőségével, a települések kulturális és társadalmi dinamizmusával, valamint a lakosság szabadidős szokásaival szoros összefüggést mutatnak.

A kutatás során azt a feltevést vizsgáltam, hogy az alacsony népsűrűségű területeken élők gyakrabban vesznek részt kulturális eseményeken, és boldogság szintjük magasabb. Ez a felvetés azon a feltételezésen alapult, hogy a ritkábban lakott területeken az emberek nagyobb értéket tulajdonítanak a közösségi eseményeknek, mivel ezek kevesebb számban érhetők el, így különlegesebb élményként élik meg őket. Ezen kívül a kisebb közösségek szorosabb társadalmi hálózatokat alakíthatnak ki, amelyek jobban elősegítik a közösségi programokban való részvételt és ezek pozitív érzelmi hatásait. **(10. táblázat):**

10. táblázat: A boldogság és a kulturális események látogatás-gyakoriságának összefüggésének regressziós eredményei a vármegyei népsűrűség függvényében

Vármegyék népsűrűség szerint	A boldogság és a kulturális események látogatásának regressziós eredményei	
	R	r ²
Alacsony	0,0421	0,0018
Közepes	0,0260	0,0007
Magas	0,0405	0,0016

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés, 2024

Az alacsony népsűrűségű területeken a kulturális események látogatása és a boldogság szint között gyenge pozitív kapcsolatot találtam ($R=0,0421$), ami azt mutatja, hogy az események látogatása szinte alig van hatással a boldogságra. Az r^2 érték (0,0018) alapján a kulturális események látogatása a boldogság változásainak mindössze 0,18%-át magyarázza, ami statisztikailag gyenge kapcsolatot jelez. Ez az eredmény nem támasztja alá azt a feltételezést, hogy az alacsony népsűrűségű területeken élők boldogság szintjére nagyobb hatással lenne a kulturális események látogatása. A gyenge kapcsolat mögött az állhat, hogy bár az események elérhetősége alacsony, az ott élők boldogságát inkább más tényezők, például a természetközelség befolyásolják.

A közepes népsűrűségű területeken ($R=0,0260$) a kulturális események hatása még kevésbé jelentős, és az r^2 érték alapján a boldogság változásainak mindössze 0,07%-át magyarázza.

Ez az eredmény arra utal, hogy a kulturális események szerepe a boldogságban ebben a kategóriában elhanyagolható, valószínűleg azért, mert az események elérhetősége megfelelő, de nem tekinthetők kiemelkedően különleges élményeknek. A magas népsűrűségű területeken az eredmények szintén gyenge pozitív kapcsolatot jeleznek. A kulturális események elérhetősége könnyebb, mint az alacsonyabb népsűrűségű területeken, ami miatt az eseményeken való részvétel kevésbé különleges élmény, és így kevésbé járul hozzá a boldogság szintjének növeléséhez. Az emberek boldogsága inkább más tényezőkből, például gazdasági lehetőségekből vagy életminőséget javító infrastruktúrából ered.

3.5. Kérdőíves felmérés további eredményei

A kérdőívet összesen 99 nő és 75 férfi töltötte ki, így a megoszlási viszonyszám alapján a kitöltők 57%-a nő, míg 43%-a férfi volt. A koordinációs viszonyszám számítása szerint egy férfi kitöltőre kerekítve 1,32 női kitöltő jutott.

A válaszadók életkori megoszlása azt mutatja, hogy a válaszadók közül a 18-24 évesek csoportja képviselte a legnagyobb arányt (37,9%), őket követték a 25-34 évesek (17,2%), a 35-44 évesek (17,1%), a 45-54 évesek (15,5%) és az 55-64 éves korcsoport (12,3%).

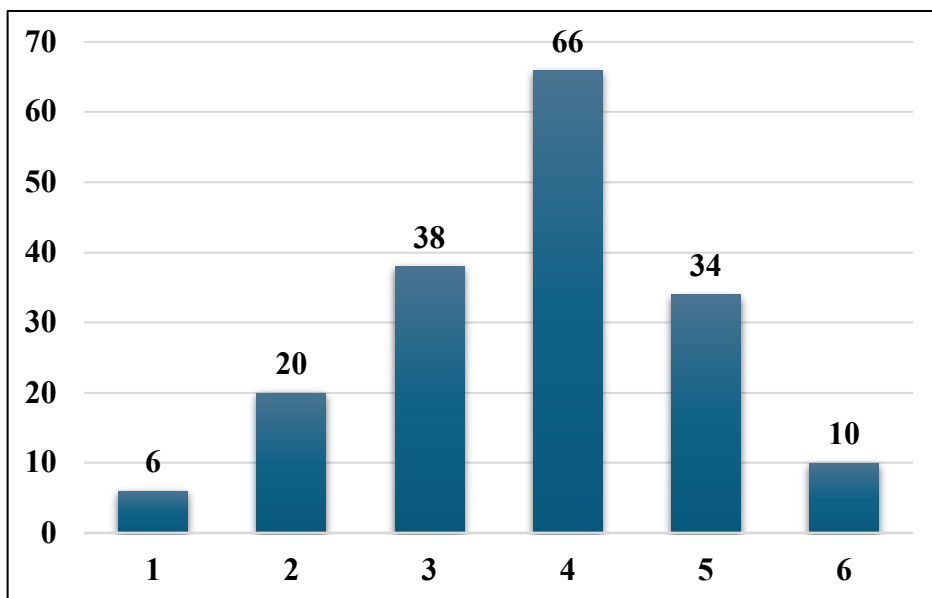
A lakóhely szerinti megoszlás alapján a válaszadók 35,6%-a városban, 25,3%-a községben, 23,6%-a megyei jogú városban, és 15,5%-a Budapesten, a fővárosban él. Ez a megoszlás releváns a kutatás szempontjából, mivel lehetőséget ad a közszolgáltatások minőségének eltérő területi hatásainak vizsgálatára, illetve arra, hogy a lakóhely hogyan befolyásolhatja a szubjektív jóllét megítélését Magyarországon.

Az iskolai végzettség megoszlása a következőképpen alakult: a résztvevők 1,7%-a rendelkezik 8 általános iskolai végzettséggel, míg 9,8% középfokú végzettséggel bír érettségi nélkül. Az érettséggel rendelkező személyek aránya 56,9%, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 31,6%.

A kérdőívemben szerettem volna megtudni azt, hogy a kitöltők mennyire elégedettek a lakóhelyükön elérhető közjavak/közszolgáltatások állapotával. A kitöltőknek egy 6 fokú Likert-skálán kellett értékelniük, hogy mennyire tartják megfelelőnek a helyi közszolgáltatásokat. Ez különösen fontos, mivel a közszolgáltatások közvetlen hatással vannak mindennapi életünkre, és gyakran találkozunk különböző tapasztalatokkal, legyen

szó pozitív vagy negatív élményekről. Továbbá, azt is kiemeltem, hogy a válaszadók saját lakóhelyükre vonatkozóan értékeljék a szolgáltatásokat, hogy pontosabb megállapításokat tehessek majd egy-egy helyi közösség igényeiről és problémáiról.

21. ábra: A közszolgáltatásokkal való általános elégedettség (db)

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés, 2024

A **21. ábra** alapján megállapítható, hogy válaszadók körében az elégedettségi skála középső értékei dominálnak főleg: a legtöbben a 4-es értéket jelölték meg, amelyet 66 fő (az összes válaszadó 41,5%-a) választott, ez jelzi, hogy a legtöbben mérsékeltén elégedettek a közjavak elérhetőségével és minőségével, tehát az elégedettség eloszlása inkább a közepes értékek körül koncentrálódik. A 3-as értéket a válaszadók 23,9%-a jelölte, míg a viszonylag magasabb elégedettséget jelentő 5-ös értéket 34 fő (21,4%) választotta, ami arra utal, hogy egy jelentős része a válaszadóknak enyhe elégedettséget mutat a közszolgáltatásokkal kapcsolatban, azonban nem éri el a kimondott elégedettség szintjét.

Továbbá, amit az oszlopdiagramból leolvashatunk az az, hogy a szélsőséges elégedettségi értékek jóval kisebb arányban jelentek meg: az 1-es (minimális elégedetlenség) mindössze 6 főnél (3,8%), míg a legmagasabb, 6-os értéket csupán 10 fő (6,3%) jelölte meg. A válaszok eloszlása arra enged következtetni, hogy a közjavak és közszolgáltatások elérhetősége és minősége nem teljesen kielégítő, ám a válaszadók nagy része nem is találja rendkívül elégtelennek azokat.

A **3.4-es fejezetben** felmerült, hogy a magas népsűrűségű vármegyékben a kulturális események hatása szinte elhanyagolható, valószínűleg azért, mert ezeken a területeken az emberek más forrásokból nyerik boldogságukat. Ezt követően azt szeretném megvizsgálni,

hogy ezen területeken élő emberek mennyire elégedettek saját életükkel az általam megadott különböző tényezők alapján (22. ábra):

22. ábra: A magas népsűrűségű vármegyében lakók átlagos elégedettsége adott étellel való körülményekkel

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés, 2024

A 22. ábra alapján a legnagyobb elégedettség a lakhatás és életkörülmények terén jelentkezett, ami arra utal, hogy a megfelelő lakás és környezet alapvető fontosságú a boldogság szempontjából. Ugyanakkor a magas népsűrűségű területeken a magas albérletárak és a szűkös lakhatási lehetőségek problémákat okozhatnak, ami csökkentheti az egyének jólétét.

Az emberi kapcsolatokkal való elégedettség szintén kiemelkedő, ami az erős szociális háló fontosságát tükrözi, ugyanakkor a munka és magánélet egyensúlyának megtalálása egyre fontosabbá válik, mivel a túlzott munkaterhelés gátolhatja a személyes kapcsolatok ápolását.

A hobbi és szabadidő terén elért elégedettség is magas, de a szabadidős lehetőségek elérhetősége, valamint azok minősége terén regionális különbségek figyelhetők meg.

Az anyagi helyzettel és munkahelyi elégedettséggel kapcsolatosan viszont alacsonyabb értékek mutatkoznak, ami arra utal, hogy a magas életköltségek és munkahelyi bizonytalanságok egyre nagyobb kihívásokat jelentenek a lakosság számára.

Mindezek alapján elmondható, hogy a boldogság és jólét szoros összefüggésben áll a lakhatás minőségével, az emberi kapcsolatokkal, az anyagi helyzettel, valamint a szabadidős lehetőségekkel, így a társadalmi jólét javítása érdekében fontos a munka-magánélet egyensúlyának támogatása és a fenntartható városi környezet biztosítása.

A kutatás folytatásaként részletesebben megvizsgáltam, hogy milyen hatással vannak a munkahelyi tényezők a Z és X generációk boldogságérzetére, és miként különböznek a generációk értékrendjei és prioritásai a munkahelyi környezetben. Mint azt már korábban említettem, a két generáció más-más társadalmi és technológiai környezetben nőtt fel, ami jelentősen befolyásolta a munkahelyi elvárásaikat és attitűdjeiket. Míg az X generáció tagjai egy analóg, hagyományos munkahelyi struktúrában szocializálódtak, a Z generáció már digitális környezetben élt, így számukra a munkahelyi elvárások is eltérőek. Az X generáció számára a stabilitás és a karrierépítés alapvető, míg a Z generáció a változó munkakörnyezetekhez, rugalmas munkarendekhez és gyors információáramláshoz szokott, így számukra az önállóság és az innováció fontosabb.

A kutatásom során végzett varianciaanalízis egyértelműen alátámasztotta, hogy a két generáció közötti különbségek statisztikailag szignifikánsak, tehát valódi különbségek figyelhetők meg a munkahelyi tényezők értékelésében. Az összesített eltérés négyzetösszege 340,76 volt, amelyből a külső eltérés négyzetösszege 72,45, míg a belső eltérés négyzetösszege 268,31 lett. Az F-próba értéke 12,76 volt, amely meghaladta a kritikus 2,37-es szintet, így megerősítette, hogy a Z és X generáció közötti eltérések nem csupán véletlenszerűek, hanem valós, szignifikáns különbségeket mutatnak. Az ilyen eredmények kiemelik, hogy a generációk közötti eltérések nem csupán az életkorból fakadnak, hanem azokban a társadalmi és gazdasági változásokban is gyökereznek, amelyek meghatározzák a munkahelyek és a munkahelyi értékek struktúráját.

A munkahelyi tényezők közül az önfejlesztés fontossága jelentős mértékben eltérő módon jelenik meg a két generáció esetében. A Z generáció tagjai számára az önfejlesztés rendkívül fontos, hiszen pályájuk elején járnak, és aktívan keresnek lehetőségeket a fejlődésre. Azok a Z generációs válaszadók, akik elégedettek voltak saját önfejlesztési folyamataikkal, boldogságukat átlagosan 4,8-ra értékelték, míg az elégedetlenek csupán 3,2-es értéket adtak meg. Ez az eredmény azt mutatja, hogy a Z generáció számára az önfejlesztés nem csupán egy karrierépítési eszköz, hanem szoros kapcsolatban áll a személyes jóléttel is. A Z generáció tagjai számára a fejlődési lehetőségek és a tanulás, mint a munkahelyi kultúra szerves része, alapvető tényezőként szerepelnek a munkahelyi elégedettségben. Ezzel szemben az X generáció tagjai számára az önfejlesztés jelentősége ugyan nem elhanyagolható, de kevésbé kiemelt, mivel ők már stabil, hosszú távú karrierjüket építik. A karrierjük során inkább a szakmai elismerést, a stabilitást és a vezetőség támogatását keresik, mintsem új ismeretek elsajátítását. Az X generáció számára tehát az önfejlesztés inkább a már meglévő tudás fejlesztésére és a karrier előrehaladásának

biztosítására összpontosít. Az X generáció tagjai, akik magas elégedettségi szintet értek el a munkahelyükön, boldogságukat átlagosan 5,3-ra értékelték, míg az alacsony elégedettséget mutatók körében ez az érték csupán 3,9 volt. Az X generáció számára tehát a munkahelyi stabilitás, a vezetői támogatás és a hosszú távú szakmai fejlődés kiemelt szerepet kapott.

A munka és magánélet egyensúlya szintén jelentős különbséget mutatott a két generáció között. Az X generáció tagjai, akik életük ezen szakaszában már stabilabb karrierrel és családi háttérrel rendelkeznek, nagyobb hangsúlyt fektetnek a munka és magánélet közötti harmóniára. Az ő boldogságukat jelentősen növelte a munkahelyi és személyes életük közötti egyensúly, amely lehetővé tette számukra, hogy mindkét területen teljessédjenek ki. A Z generáció tagjai számára, akik pályájuk elején járnak, inkább a szakmai tapasztalatok megszerzése és a fejlődési lehetőségek kiaknázása kerültek előtérbe, így számukra a munkahelyi egyensúly kevésbé fontos, mint a szakmai előrelépés. Azonban a Z generáció is értékeli a rugalmas munkakörnyezetet és az önállóságot, amelyek hozzájárulnak életük boldogságérzetéhez.

A továbbiakban azt is megtudtam, hogy az önfejlesztéssel való elégedettség és a boldogságérzet közötti kapcsolat szoros összefüggést mutatott. A Khi-négyzet próba eredményei azt mutatták, hogy statisztikai kapcsolat van az önfejlesztéshez való elégedettség és az egyének boldogságérzete között, mivel az érték 0,048 volt, amely alatta maradt a 0,05-ös szignifikancián. Ez azt jelenti, hogy akik elégedettek voltak az önfejlesztésükkel, azok általában magasabb boldogságérzetet éltek meg, ami alátámasztja azt a tézist, hogy az önfejlesztés nem csupán egy karrierépítő eszköz, hanem alapvető a személyes jólét szempontjából is. Az önfejlesztés tehát pszichológiai szinten is jelentős hatással van az emberek életére, és hozzájárulhat a társadalom általános jóllétéhez. Ezért is fontos, hogy a munkahelyi kultúra támogassa az önfejlesztési lehetőségeket, mint például a folyamatos képzéseket, oktatási programokat és önismereti tréningeket. A munkahelyek, amelyek elősegítik a személyes fejlődést és támogatják az önfejlesztést, nemcsak a munkavállalók boldogságát növelhetik, hanem a szervezet teljesítményét is javíthatják.

Az eredmények alapján tehát megerősíthetjük, hogy a Z és X generációk közötti különbségek nem csupán életkori eltéréseket tükröznek, hanem a különböző társadalmi és gazdasági környezetekben való szocializálódásuk következményei is. A kutatás eredményei így fontos irányelveket adnak a munkahelyi kultúra fejlesztésére, hiszen a személyes fejlődést támogató, rugalmas munkakörnyezet kialakítása és a munkavállalói elégedettség növelése nemcsak az egyéni boldogságot, hanem a vállalatok hosszú távú sikerét is segítheti.

4. Összegzés

A kutatásom zárófejezetében összegzem az elért eredményeket, és részletesen válaszolok a dolgozat bevezetésében megfogalmazott hipotézisekre. Az eredmények értékeléséhez elsősorban a saját kutatásom adatai szolgáltak alapul, emellett a szakirodalmi áttekintés is fontos szerepet játszott az eredmények pontosabb értelmezésében. Ebben a fejezetben tehát kitérek a megfogalmazott hipotézisek és kutatási kérdések elemzésére, amelyek az alábbiak voltak:

K1: *Hogyan hat a vármegyék társadalmi és infrastrukturális jellemzői – például az egészségügyi dolgozók száma, az oktatási elégedettség, a zöldterületek elérhetősége és a kulturális eseményeken való részvétel – az ott élők boldogság szintjére, különös tekintettel a népsűrűség eltérő szintjeire?*

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a boldogságot leginkább az egészségügyi szolgáltatások elérhetősége és minősége befolyásolja, különösen a magas népsűrűségű területeken, ahol a közszolgáltatások elérhetősége szorosabb kapcsolatot mutatott a boldogságérzettel. Az alacsony népsűrűségű területeken a zöldterületek jobb hozzáférhetősége pozitív hatást gyakorolt a mentális jóllétre, de ez a hatás statisztikailag nem volt szignifikáns. Az oktatási elégedettség általánosan kisebb hatást gyakorolt a boldogságra, míg a kulturális események látogatása gyenge pozitív kapcsolatot mutatott az alacsony népsűrűségű területeken, ahol ezek az események ritkábbak, de egyedi élményt nyújtanak. Ezek az eredmények rávilágítanak arra, hogy a boldogság szempontjából a közszolgáltatások elérhetősége és minősége kulcsfontosságú tényező.

K2: *Milyen mértékben befolyásolja a népsűrűség az egészségügyi hozzáférést, az oktatási elégedettséget, a zöldterületek és kulturális események látogatásának gyakoriságát, valamint ezek boldogságra gyakorolt hatását a különböző vármegyékben?*

A kutatás eredményei szerint a népsűrűség jelentős hatással van a közjavak elérhetőségére és ezek boldogságra gyakorolt hatására. A magas népsűrűségű területeken az egészségügyi szolgáltatások könnyebb elérhetősége miatt azok erőteljesebb kapcsolatot mutattak a boldogsággal. Az alacsony népsűrűségű vármegyékben az elérhetőség korlátozottabb, ami gyengíti ezek hatását. Az oktatási elégedettség negatív hatása a magas népsűrűségű területeken kisebb mértékű, valószínűleg a jobb infrastruktúrának és szolgáltatásoknak köszönhetően. A zöldterületek látogatása gyakoribb az alacsony népsűrűségű területeken, de boldogságra gyakorolt hatása nem bizonyult statisztikailag

szignifikánsnak. A kulturális események gyenge pozitív kapcsolatot mutattak az alacsony népsűrűségű vármegyékben a boldogsággal, míg a magas népsűrűségű területeken az események könnyebb elérhetősége miatt ez kevésbé volt jelentős.

Hipotézisek megválaszolása:

H1: A magas népsűrűségű területeken az egészséggel való elégedettség szorosabb kapcsolatot mutat a boldogságérzettel, mivel az elérhetőség jelentősebb hatást gyakorol a lakosság életminőségére.

Az első hipotézist **elfogadom** a 3.1 *Egészségügy* fejezet 3. táblázata alapján, mert a magas népsűrűségű területeken az egészséggel való elégedettség és a boldogságérzet között közepesen erős kapcsolatot találtam ($R=0,41098$) ami azt mutatja, hogy az elérhetőbb és fejlettebb egészségügyi szolgáltatások jelentős szerepet játszanak a boldogság növelésében. Az alacsony és közepes népsűrűségű területeken ez a kapcsolat gyengébb, így a magas népsűrűségű vármegyék eredményei alátámasztják a hipotézis helyességét.

H2: A magas népsűrűségű vármegyékben élő, oktatással elégedetlen válaszadók boldogságszintje magasabb, mint az alacsony népsűrűségű területeken élőké.

A 3.2-es *Oktatás* fejezetben található 5. táblázat alapján **elfogadom** a hipotézist. A magas népsűrűségű vármegyékben élő, oktatással elégedetlen válaszadók boldogságszintje magasabb, mint az alacsony népsűrűségű területeken élőké, ami arra enged következtetni, hogy bár ezek a válaszadók az oktatással elégedetlenek, a magasabb népsűrűségű területeken élők boldogságszintje relatíve magasabb, valószínűleg más, kedvezőbb környezeti vagy szociális tényezők hatására.

H3: Az alacsony népsűrűségű vármegyékben élők boldogságérzete szignifikánsan magasabb, mint a magas népsűrűségű vármegyékben élőké, mivel a zöldterületek gyakoribb látogatottsága pozitívan hat a szubjektív jóllétre.

A 3.3 *Zöldterületek* fejezet és az ahhoz kapcsolódó 8. táblázat szerint a zöldterületek látogatásának gyakorisága és a boldogság közötti kapcsolat egyik népsűrűségi kategóriában sem mutatott statisztikailag szignifikáns összefüggést (a p-értékek mindegyike meghaladta az elfogadható szignifikanciaszintet, azaz 0,05-öt). Ennek alapján megállapítható, hogy a zöldterületek látogatásának gyakorisága és a boldogság közötti kapcsolat nem igazolható az egyes népsűrűségi kategóriákban, ezért ezt a hipotézist **elutasítom**.

H4: Az alacsony népsűrűségű vármegyék lakói gyakrabban vesznek részt kulturális eseményeken, ami hozzájárul boldogságszintjük növekedéséhez, szemben a magas népsűrűségű vármegyék lakosaival.

A kutatás során végzett elemzések, különösen a 3.4 Kulturális lehetőségek fejezet és a 10. táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a kulturális eseményeken való részvétel és a boldogság közötti kapcsolat egyik népsűrűségi kategóriában sem bizonyult statisztikailag szignifikánsnak. Bár az alacsony népsűrűségű vármegyékben gyenge pozitív korreláció ($R=0,0421$) mutatkozott, ez nem elégséges ahhoz, hogy jelentős összefüggést állapítsanak meg, ezért a 4. hipotézist **elutasítom**.

A kutatás eredményei egyértelműen rámutatnak arra, hogy a népsűrűség és a közszolgáltatások minősége szorosan összefügg az emberek szubjektív jóllétével. Az alacsony népsűrűségű területeken különösen jelentős szerepet játszanak a kulturális események és a zöldterületek látogatása, amelyek erőteljes pozitív hatást gyakorolnak a boldogságszintre. Ugyanakkor a magasabb népsűrűségű vármegyékben az oktatási és egészségügyi szolgáltatások minősége, valamint az ezekkel kapcsolatos elégedettség bizonyult kiemelkedő fontosságúnak.

A tudományos munkám eredménye rávilágít arra, hogy a közszolgáltatások minőségének javítása, különösen a vidéki és hátrányos helyzetű vármegyékben, elengedhetetlen a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentéséhez és a társadalom egészének boldogságszintjének növeléséhez. A kulturális események támogatása, a zöldterületekhez való könnyű hozzáférés biztosítása, valamint az oktatás és egészségügyi ellátás fejlesztése nemcsak az egyének szubjektív jóllétéhez járul hozzá, hanem a jövő generációk életminőségét is alapvetően meghatározza. Mindez a fenntartható fejlődés és a társadalmi kohézió erősítésének kulcseleme, amely stratégiai prioritásként kell, hogy szerepeljen a kormányzati és közösségi döntéshozatalban.

Jövőbeli kutatásaim során szándékomban áll további mélyreható elemzéseket végezni, különösen a közszolgáltatások minőségének és elérhetőségének hosszú távú hatásait vizsgálva. Idősoros elemzések segítségével pontosabb képet szeretnék kapni arról, hogy a közszolgáltatások fejlesztése miként járulhat hozzá a társadalmi kohézió erősítéséhez, valamint a hátrányos helyzetű területek felzárkóztatásához. Emellett fontosnak tartom tovább vizsgálni, hogy a különböző népsűrűségű térségek eltérő szükségletei milyen módon befolyásolják a közszolgáltatások hatékonyságát és a jólléti hatásokat.

Irodalomjegyzék

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

- I. **Akerlof, G. A. (1984).** An Economic Theorist's Book of Tales. Cambridge University Press. p. 45, ISBN: 9780511609381
- II. **Bakacsi, G. (2015).** A szervezeti magatartás alapjai. Alaptankönyv bachelor hallgatók számára. Semmelweis Kiadó, Budapest. pp. 58-67. ISBN: 9789633313138.
- III. **Farkas F., Balogh G., Rideg A. (2015).** Menedzsment alaptevések és funkciók. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar. pp. 50-55. ISBN: 9789636427580.
- IV. **Hofmeister-Tóth Á. (2017).** A fogyasztói magatartás alapjai. Akadémiai Kiadó. 7.3.1. fejezet, ISBN: 9789630595322.
- V. **Kovács I., Dupcsik Cs., P. Tóth T., és Takács J. (szerk.), (2012).** Társadalmi integráció a jelenkori Magyarországon. Budapest: MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. pp. 145–157. ISBN: 9789634466802.
- VI. **Kuznets, S. (1934).** National Income, 1929-1932. National Bureau of Economic Research., pp. 15-20, ISBN: 9780598059055.
- VII. **Layard, R. (2005).** Happiness: Lessons from a New Science. ISBN: 9780143037019.
- VIII. **Linard, K. (1981).** Environmental Damage and the Evaluation of Road Projects. In J. M. Morris (Ed.), Measuring Social Behaviour in Road Research (pp. 87–107). Vermont South, Vic.: Australian Road Research Board.
- IX. **Ostrom, E. (2015).** Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action. Cambridge University Press, pp. 60-100. ISBN: 9781933771779.
- X. **Ravallion, M. (2012).** The Economics of Poverty: History, Measurement, and Policy. Oxford University Press. pp. 170-190. ISBN: 9780190212773.
- XI. **Samuelson, P. A. (1954).** Economics: An Introductory Analysis. ISBN: 2399968057224.

- XII. **Samuelson, P. A., & Nordhaus, W. D. (2010).** Economics. McGraw-Hill Education. p. 156, ISBN: 9780071263832.
- XIII. **Sen, A. (1999).** Development as Freedom., pp. 87-98. ISBN: 9780198297581.
- XIV. **Stiglitz, J. (2020).** People, Power, and Profits: Progressive Capitalism for an Age of Discontent., pp. 321-331. ISBN: 9780241399231.
- XV. **Szlávik, J. (2013).** Fenntartható gazdálkodás. Wolters Kluwer Kft, pp. 80-120. ISBN: 9789632953458.
- XVI. **Varian, H. R. (2014).** Intermediate Microeconomics: A Modern Approach. W.W. Norton & Company. p. 207, ISBN: 9780393920772.
- XVII. **Wilkinson, R. G., & Pickett, K. (2010).** The Spirit Level: Why Equality is Better for Everyone. Penguin Books. pp. 75-150. ISBN: 9780241954294.

FOLYÓIRATCIKK

- XVIII. **A biztonság szerepe a turizmusfejlesztésben.** Györki, M., & Bujdosó, Z. (2011). *Acta Carolus Robertus*, 01(2), pp. 46-47. ISSN: 20628269.
- XIX. **A bruttó hazai termék és a szén-dioxid-kibocsátás közötti összefüggések elemzése a jugoszláv utódállamok, valamint a BRICS és a G7 tagállamai között.** Kiss, E., & Kiss, E. (2018). pp. 478-490.
- XX. **A közjavak a mezőgazdaságban.** Mészáros D., Sipos B., Jancsovszka P., Balázs K. (2015). *Gazdálkodás*, 59(4), pp. 332–345.
- XXI. **A közjavak és közszolgáltatások közgazdasági elmélete.** Kovács, J. (2012). *CORE*, pp. 307-315. <https://core.ac.uk/download/pdf/42932981.pdf#page=307>, Utoljára letöltve: 2024.10.13.
- XXII. **A közszolgáltatások gazdasági és társadalmi hatásai.** Bakacsi, G. (2017). *Public Finance Quarterly*, 1(3), pp. 20-35. https://real.mtak.hu/80171/1/PSZ%202017.%201-3.szam_v12_beliv_14.pdf, Utoljára letöltve: 2024. 10.06.

- XXIII. **A közszolgáltatások társadalmi hatása Magyarországon.** Benedek, A., & Laki, L. (2020). Szegedi Tudományegyetem, pp. 5-15. https://doktori.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/321/1/de_2931.pdf, Utoljára letöltve: 2024.10.13.
- XXIV. **Beyond Money: Toward an Economy of Well-Being.** Diener, E., & Seligman, M. (2004). Psychological Science, pp. 55-61.
- XXV. **Does Economic Growth Improve the Human Lot? Some Empirical Evidence.** Easterlin, R. A. (1974). pp. 70-120., pp. 89-125. https://mpra.ub.uni-muenchen.de/111773/1/MPPRA_paper_111773.pdf, Utoljára letöltve: 2024.10.13.
- XXVI. **Evidence from 33 countries challenges the assumption of unlimited wants.** Bain, P. G., & Bongiorno, R. (2022). Nature Sustainability, 5, pp. 670-673.
- XXVII. **Fenntartható boldogság? Szubjektív jóllét ökológiai határok között.** Csutora M. (2020). Magyar Tudomány, 2020/04, pp. 45-51.
- XXVIII. **High income improves evaluation of life but not emotional well-being.** Kahneman, D., & Deaton, A. (2010). Proceedings of the National Academy of Sciences, 107(38), pp. 16489-16493.
- XXIX. **Income Inequality, Equality of Opportunity, and Intergenerational Mobility.** Corak, M. (2013). Journal of Economic Perspectives, 27(3), pp. 79-102.
- XXX. **Nature and mental health: An ecosystem service perspective.** Bratman, G. N., Anderson, C. B., Berman, M. G., et al. (2019). Science Advances, 5(7). <https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.aax0903>, Utoljára letöltve: 2024.11.07.
- XXXI. **Poverty and Shared Prosperity.** World Bank. (2023). <https://www.worldbank.org/en/publication/poverty-and-shared-prosperity>., Utoljára letöltve: 2024.10.13.
- XXXII. **Subjective well-being: Three decades of progress.** Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Psychological Bulletin, 125(2), pp. 276-302.
- XXXIII. **Will Money Increase Subjective Well-Being?** Diener, E., & Biswas-Diener, R. (2002). Social Indicators Research, 59(2), pp. 119-169.

- XXXIV. **„Jólléti gazdaságtan”, avagy a gazdaságpolitika újragondolásának szükségessége.** Takács, D. (2004). pp. 1-3.
- XXXV. **Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress.** Stiglitz, J., Sen, A., & Fitoussi, J.-P. (2009). pp. 29-37. <https://www.ofce.sciences-po.fr/pdf/dtravail/WP2009-33.pdf>, Utoljára letöltve: 2024. 10.06.
- XXXVI. **Efficiency Wage Theory.** Ismayilzada, M. (2022). *University of Tartu Discussion Papers*. https://www.researchgate.net/publication/359092771_Efficiency_Wage_Theory, Utoljára letöltve: 2024.11.04.
- XXXVII. **Motiváció az egyén és a szervezet szintjén.** Székely, B., Naárné Tóth, Zs., & Erdeiné Késmárki-Gally, Sz. (2023). *Budapesti Gazdasági Egyetem*, pp. 206-209. ISSN 2630-886X

EGYÉB FORRÁSMUNKÁK

- XXXVIII. Eurostat. (2022). Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC).
- XXXIX. Global Social Progress Index (SPI). <https://www.socialprogress.org/social-progress-index>
- XL. Hajdu, T. (2015). Tanulmányok a szubjektív jóllét és az anyagi helyzet kapcsolatáról: jövedelem, fogyasztás és egyenlőtlenség (Ph.D. értekezés). Budapest. http://phd.lib.uni-corvinus.hu/888/1/Hajdu_Tamas.pdf, Utoljára letöltve: 2024.10.05.
- XLI. Kovács G. (2017). Value-orientations of Christian and Buddhist Entrepreneurs. (Ph.D. értekezés). Budapesti Corvinus Egyetem, pp. 20-24. https://phd.lib.uni-corvinus.hu/973/2/Kovacs_Gabor_den.pdf, Utoljára letöltve: 2024.10.05.
- XLII. KSH. (2022). Egészségügyi statisztikai évkönyv.
- XLIII. KSH. (2023). Egészségügyi helyzetkép 2023 – Statisztikai adatközlés. <https://www.ksh.hu/s/helyzetkep-2023>, Utoljára letöltve: 2024.10.05.

- XLIV. KSH (2023). Fenntartható fejlődés
indikátorai. <https://ksh.hu/s/kiadvanyok/fenntarthato-fejlodes-indikatorai-2023/ffi>,
Utoljára letöltve: 2024.10.02.
- XLV. Makronóm Intézet. Harmonikus Növekedési Index. <https://hni.hu>, Utoljára letöltve:
2024.09.20.
- XLVI. Magyar Közlöny. (2023). XXI. szám, pp. 234-238.
- XLVII. Marmot et al. (2020). WHO Commission on Social Determinants of Health: Health
Equity in England: The Marmot Review 10 Years On., pp. 10-
30. [https://www.instituteofhealthequity.org/resources-reports/marmot-review-10-
years-on/the-marmot-review-10-years-on-full-report.pdf](https://www.instituteofhealthequity.org/resources-reports/marmot-review-10-years-on/the-marmot-review-10-years-on-full-report.pdf), Utoljára letöltve:
2024.11.06.
- XLVIII. MNB. (2019). Pénzügyi stabilitási jelentés. [https://www.mnb.hu/letoltes/penzugyi-
stabilitasi-jelentes-2019-majus.pdf](https://www.mnb.hu/letoltes/penzugyi-stabilitasi-jelentes-2019-majus.pdf), Utoljára letöltve: 2024.10.04.
- XLIX. OECD. (2017). The OECD Teaching and Learning International Survey (TALIS):
Insights from TALIS 2013. OECD
Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264266660-en>, Utoljára letöltve:
2024.10.02.
- L. OECD. (2021). Education at a Glance 2021: OECD Indicators. OECD
Publishing. <https://doi.org/10.1787/69096873-en>, Utoljára letöltve: 2024.10.02.
- LI. OECD Jobb Élet Mutató
(BLI). <https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/housing/>
- LII. Önmegvalósítás Maslow piramisának
csúcán. [https://www.leleksziget.hu/onmegvalositas/onmegvalositas-maslow-
piramis/](https://www.leleksziget.hu/onmegvalositas/onmegvalositas-maslow-piramis/)
- LIII. Pénzcentrum – Boldogságtérképek.
- LIV. [https://www.penzcentrum.hu/otthon/20231231/elkeszult-magyarorszag-legfrissebb-
boldogsagterkepe-kiderult-hol-most-a-legjobb-elni-1145372](https://www.penzcentrum.hu/otthon/20231231/elkeszult-magyarorszag-legfrissebb-boldogsagterkepe-kiderult-hol-most-a-legjobb-elni-1145372), Utoljára letöltve:
2024.11.03.

- LV. <https://www.penzcentrum.hu/otthon/20221231/elkeszult-magyarorszag-boldogsagterkepe-kiderult-melyik-megyeben-a-legjobb-elni-1132503>, Utoljára letöltve: 2024.11.03.
- LVI. <https://www.penzcentrum.hu/otthon/20210320/boldogsagterkep-2021-ezekben-a-megyekben-varosokban-a-legjobb-elni-magyarorszagon-1112734>, Utoljára letöltve: 2024.11.03.
- LVII. Statista. <https://www.statista.com/statistics/1140496/hungary-quality-of-life/>, Utoljára letöltve: 2024.11.07.
- LVIII. Szegedi Tudományegyetem (2012). Jegyzet. http://eta.bibl.u-szeged.hu/3789/5/letoltheto%2012_6%20lecke.pdf, Utoljára letöltve: 2024.11.04.
- LIX. UNDP (2021). Human Development Report 2021: The Next Frontier - Human Development and the Anthropocene. pp. 155-160. https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2021-22reportenglish_0.pdf, Utoljára letöltve: 2024.10.02.
- LX. UNDP (2023). Human Development Report 2023: Addressing Inequality through Human Development., pp. 120-130. <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24>, Utoljára letöltve: 2024.10.02.
- LXI. United Nations. (2015). World Urbanization Prospects: The 2014 Revision. New York. <https://www.un.org/en/development/desa/publications/2014-revision-world-urbanization-prospects.html>, Utoljára letöltve: 2024.10.02.
- LXII. United Nations. (2017). World Population Prospects: The 2017 Revision. https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/files/documents/2020/Jan/un_2017_world_population_prospects-2017_revision_databooklet.pdf, Utoljára letöltve: 2024.10.02.
- LXIII. Walden University. The impact of overcrowded classrooms on student learning. Walden University. Utoljára letöltve: 2024.10.02.
- LXIV. WCED. (1987). Our Common Future. https://gat04-live-1517c8a4486c41609369c68f30c8-aa81074.divio-media.org/filer_public/6f/85/6f854236-56ab-4b42-810f-

606d215c0499/cd_9127_extract_from_our_common_future_brundtland_report_1987_foreword_chpt_2.pdf, Utoljára letöltve: 2024.10.02.

LXV. World Happiness Report 2020. <https://worldhappiness.report/ed/2020/>, Utoljára letöltve: 2024.10.02.

Mellékletek

1. számú melléklet – Kérdőív

Kedves Kitöltő!

Kovács Antónia vagyok, végzős gazdálkodási és menedzsment szakos hallgató. A kutatásom során a céloom a közszolgáltatások minősége és a lakosság szubjektív jólléte közötti kapcsolat feltárása. A kérdőív 3 részből áll - az első szakasz általános, míg a második és harmadik szakasz átfogóbb kérdéseket tartalmaz a kutatásommal kapcsolatban.

A kérdőív teljes egészében anonim és kitöltése mindösszesen 5-8 percet vesz igénybe, viszont a kutatásom sikerességéhez nagyban hozzájárul.

Előre is köszönöm, ha kitöltésével segíti a munkámat!

Kérdések:

Az Ön neme? *

- Nő
- Férfi

Kérem, jelölje meg, melyik életkori csoportba tartozik: *

- 18 év alatt
- 18-24 év
- 25-34 év
- 35-44 év
- 45-54 év
- 55-64 év
- 65 év feletti

az Ön lakhelye: *

- Község
- Város
- Megyei jogú város
- Főváros

Kérem, írja be, melyik vármegye: *

rövid válasz

Az Ön legmagasabb iskolai végzettsége: *

- Általános iskolai
- Középfokú végzettség érettségi nélkül
- Középfokú végzettség érettségivel
- Felsőfokú végzettség: Főiskola, alapképzés, mesterképzés

Családjában az egy főre eső havi nettó jövedelem? *

- 0 - 50.000 Ft
- 50.000-100.000 Ft
- 100.000-150.000 Ft
- 150.000-200.000 Ft
- 200.000 - 250.000 Ft
- 250.000 Ft - 300.000 Ft
- 300.000 Ft felett

Közjavak/közzolgáltatások elérhetőségével és minőségével kapcsolatos kérdések

Ön általánosságban mennyire elégedett a lakóhelyén elérhető közjavak/közzolgáltatások állapotával? (pl. parkok, közösségi terek, közlekedési infrastruktúra) *

- Egyáltalán nem elégedett
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- Nagyon elégedett

Milyen zöldterületeket használ a legszívesebben?

Több válaszlehetőség is megjelölhető.

- Közparkok
- Futópályák
- Játsszóterek
- Kertvárosi területek

- Egyéb:

Mennyire gyakran veszi igénybe az alábbi közjavakat/közzolgáltatásokat? *

Közzolgáltatások típusai	Gyakoriság				
	Naponta	Hetente	Havonta	Ritkábban	Soha
Zöldterületek (parkok, erdők)					
Tömegközlekedés					
Oktatási intézmények					
Egészségügyi szolgáltatások					
Kulturális lehetőségek					

Mennyire fontos Önnek a helyi közösségi programok elérhetősége? *

- Egyáltalán nem fontos
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- Nagyon fontos

Jelenleg a közvetlen lakókörnyezetében, Ön melyiket érzi, hogy a legnagyobb fejlesztésre szorulna? *

- Zöldterületek (parkok, erdők)
- Közlekedés
- Oktatási intézmények
- Egészségügyi szolgáltatások
- Kulturális lehetőségek
- Teljesen elégedett vagyok
- Nem tudok válaszolni

Az alábbi közösségi eseményeken Ön milyen gyakran vesz részt? *

Események	Gyakoriság				
	Hetente	Havonta	Előfordult már, hogy részt vettem	Egyszer vettem részt	Soha
Sportesemények					
Kulturális programok					
Önkéntes programok					

Közvetlen lakókörnyezetét nézve, Ön szerint mi jelent problémát a helyi közjavakkal/közforgalmazatásokkal kapcsolatban? *

Több válaszlehetőség is megjelölhető.

Közforgalmazatások típusai	Szempontok			
	Minőség	Elérhetőség	Ár	Tájékoztató hiánya
Zöldterületek (parkok, erdők)				
Tömegközlekedés				
Oktatói intézmények				
Egészségügyi szolgáltatások				
Kulturális lehetőségek				

Közvetlen lakókörnyezetét nézve, Ön melyik közjósággal/közforgalmazatással a legelégedettebb? *

- Zöldterületek (parkok, erdők)
- Tömegközlekedés
- Oktatói intézmények
- Egészségügyi szolgáltatások
- Kulturális lehetőségek

Milyen javaslata van a helyi közjavak/közforgalmazatások fejlesztésére?

Nem kötelező válaszadás

Szubjektív boldogságérzettel kapcsolatos kérdések

Mennyire érzi magát boldognak a mindennapokban? *

- 1 - Egyáltalán nem boldog
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- - Nagyon boldog

Mennyire érzi magát boldognak a mindennapokban? *

- 1 -Egyáltalán nem boldog
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10 - Nagyon boldog

Ön melyik tényezővel mennyire elégedett az életében? (1=egyáltalán nem vagyok elégedett, 6=nagyon elégedett vagyok) *

Szempontok	6 fokú Likert-skála						Nem tudom megítélni
	1	2	3	4	5	6	
Emberi kapcsolatok							
Anyagi helyzet							

Munkahelyi elégedettség							
Munka-magánélet egyensúlya							
Egészség: fizikai és mentális jólét							
Önfejlesztés és tanulás							
Hobbik és szabadidős tevékenységek							
Lakhatás és életkörülmények							

Melyik állítással ért egyet leginkább a boldogsággal kapcsolatban? *

Több válaszlehetőség is megjelölhető.

- A boldogság belső állapot.
- A boldogság másokkal való kapcsolatok eredménye.
- A boldogság a külső körülmények függvénye.
- A boldogság célja az életnek.
- A fogyasztási szokásaink határozzák meg boldogságunkat.
- A boldogság nem függ a pénztől.

Kérem, állítsa sorrendbe az alábbi tényezőket aszerint, hogy mennyire járulnak hozzá az Ön munkahelyi elégedettségéhez és a boldogságához: *

1=legfontosabb, 7=legkevésbé fontos. Amennyiben nem dolgozik, melyik lenne Ön számára fontos munkahelyválasztásnál? Minden számot egyszer használjon fel.

Szempontok	Rangsorolás (1-7)						
	1	2	3	4	5	6	7
Munka és magánélet egyensúlya							
Fizetés és juttatások							

Munkakörnyezet (ergonómia, munkahelyi biztonság)							
Vezetőség támogatása							
Fejlődési lehetőségek							
Elismerés és visszajelzés							
Munkatársakkal való kapcsolat							

Önnek mely tevékenység(ek) segíti(k) a stresszkezelést? *

Több válaszlehetőség is megjelölhető.

- Sport
- Olvasás
- Meditáció
- Társas kapcsolatok ápolása
- Kirándulás
- Kreatív tevékenységek
- Film- és sorozatnézés
- Egyéb:

Milyen célok elérése hozna Önnek boldogságot?

Nem kötelező válaszadás